

Haninge kommun

Moderaternas Mål och budget 2020-2021

För ett hoppfullt Haninge

Ansvar

Trygghet

Framtidsvision

Lösningar

Innehåll

1. Inledning.....	5
1.1 Vision	5
1.2 Vår värdegrund.....	5
1.3 Vår politik	5
2. Kommunens styrmodell	6
2.1 Mål- och resultatstyrning	7
2.2 Kommunens kvalitetsstyrning.....	10
2.3 Kommunens styrdokument.....	12
2.4 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning.....	12
3. Mål för 2020-2022.....	14
3.1 Kommunens mål för ett tryggt och hoppfullt Haninge.....	14
Mål 1. Trygga invånare.....	14
Mål 2. Utbildning.....	14
Mål 3 God folkhälsa.....	14
Mål 4. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning	15
Mål 5. Ordning och reda i ekonomin	15
Mål 6. Målinriktat miljöarbete	16
Mål 6. Attraktiva bostäder och närmiljö	16
Mål 7. Hög kvalitet i kommunens tjänster	16
Mål 8. En attraktiv arbetsgivare	17
4. Ekonomiska driftsramar per nämnd och bolag 2020-2021	18
4.1 Kommunstyrelsen	20
4.2 Närings- och arbetsmarknadsnämnden.....	23
4.3 Grund- och förskolenämnden	23
4.4 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.....	24
4.5 Idrotts- och fritidsnämnden	26
4.6 Kultur- och demokratinämnden.....	27
4.7 Socialnämnden	29
4.7 Stadsbyggnadsnämnden	30
4.9 Äldrenämnden.....	32
4.10 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB.....	33
5. Investeringsbudget för 2020 och plan för 2021-2023	33
5.1 Kommunstyrelsen	36
5.2 Grund- och förskolenämnden	36
5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.....	38

5.4 Idrotts- och fritidsnämnden	39
5.5 Kultur- och demokratinämnden	39
5.6 Socialnämnden	39
5.7 Stadsbyggnadsnämnden	40
5.8 Äldrenämnden.....	41
5.9 Kommunala bolag: Tornberget AB	41
6. Ekonomisk plan 2020-2023	42
6.1 Resultatprognos	43
6.2 Balansprognos	43
6.3 Finansieringsanalys	44
7. Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning	45
7.1 Intern kontroll	45
7.2 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval	45
7.3 Interna resultatenheter	48
7.4 Lokalfrågor.....	49
7.5 Delegationsordning och attestreglemente	51

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

1. Utdebiteringen för 2020 för Haninge kommun fastställs till 19:68 per skattekrona, vilket är oförändrat.
2. Bifogat förslag till Mål och budget 2020- 2021 fastställs.
3. Haninge kommun ingår, såsom för egen skuld en borgensram om 4 100 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader för Tornberget Fastighetsförvaltnings AB:s låneförpliktelser.

För Moderaterna

A handwritten signature in black ink that reads "Martina Mossberg". The signature is written in a cursive, slightly slanted style.

Martina Mossberg (M)

1. Inledning

1.1 Vision

Haninge är motorn för tillväxt på Södertörn och nyckeln till södra skärgården med stor attraktionskraft för näringslivet och människor som vill bo i Stockholmsregionen. Haninges invånare är grunden till den skaparkraft och entreprenörsanda som bygger Haninge starkt. Här får människor möjlighet att förverkliga sina idéer och känna trygghet och hoppfullhet. Invånarna är stolta över sin kommun och känner sig delaktiga i Haninges utveckling. En kreativ, hoppfull och trygg atmosfär med en öppen och tillåtande attityd bidrar till utveckling av såväl människor, föreningar som företag. Haninge bygger vi tillsammans till ett tryggt samhälle i god gemenskap. Vi har frihet, vi ser varandra, vi bryr oss om, tar ansvar och vågar sätta gränser. I vårt Haninge gäller friheten, lagarna och arbetslinjen alla, utan hänsyn till klan, klass eller kön. Inga undantag, ingen utanför, ingen bortglömd. Rättigheter, skyldigheter, möjligheter - Lika för alla, med hopp om framtiden.

1.2 Vår värdegrund

Haninge kommun ska leverera den bästa servicen och kvalitén genom att låta invånarna få ett stort utbud av tjänster att välja mellan. Konkurrensneutralitet och valfrihet skall vara grunden för tjänster som utförs för kommunen. Kvaliteten i alla verksamheter ska hålla hög nivå och förbättras över tid. Dialog och delaktighet för medborgarna i alla verksamheter ska öka. Alla tar ansvar för kvalitén i sin verksamhet och ser också till helheten. All verksamhet som bedrivs i Haninge kommun vilar på en tydlig värdegrund. Värdegrunden säkerställs genom att varje medarbetare vet vad Haninge kommun står för. Haninge kommuns värdegrund är att:

- Verksamheten präglas av långsiktigt hållbar utveckling med fokus på människa och samhälle.
- Vi ständigt arbeta för invånarna samt förbättra och utveckla verksamheten utifrån uppdraget med ansvar för helheten.
- Vi bemöter våra invånare med professionalitet och respekt.
- Vi värnar om kommunens resurser på ett ansvarsfullt och långsiktigt hållbart sätt.

1.3 Vår politik

Moderaterna tror på människans drivkraft och vilja att själv bestämma över sitt liv i ett tryggt samhälle. Alla i Haninge som kan arbeta och försörja sig själva ska också göra det. När den egna kraften inte räcker till ska samhället kunna ge stöd för att komma till egen försörjning, men inte utan krav från samhället. Vår politik för Haninges utveckling fokuserar på trygghet, bättre näringslivsklimat, attraktivare boendemiljöer, resultat i skolan och mer aktivitet för barn och unga i Haninge.

Haninge är en fantastisk kommun med unika förutsättningar med stor skärgård och områden för rekreation och attraktivt boende. Vi är en kraftigt växande kommun. Men trots dessa förutsättningar står kommunen inför enorma ekonomiska utmaningar. Tillväxt skapar nya intäkter men också nya kostnader. Under den senaste mandatperioden har den politiska ledningen i Haninge låtit kostnaderna stiga i högre takt än intäkterna. Samtidigt har investeringar i kommunala lokaler ökat kraftigt. Det har slösats i goda tider och oviljan att spara till investeringar har lett till en fördubblad låneskuld på fyra år.

I Moderaternas budgetförslag prioriteras den långsiktiga ekonomiska hållbarheten. Utan högre resultat och ökad självfinansiering kommer Haninge kommun att hamna i en skuldfälla som bara går att komma ur med stora skattehöjningar. Skattehöjningar är inte Moderaternas väg för att skapa en attraktiv kommun. Inom ramen för hårda ekonomiska prioriteringar satsar Moderaterna i detta budgetförslag på de mest angelägna frågorna som också är avgörande för framtiden, tryggheten och skolan i Haninge kommun.

En ny verklighet har vuxit fram i Sverige och Haninge med parallella samhällsstrukturer, gängkriminalitet långt ner i åldrarna, normlöshet i skolorna och en utbredning av tiggeri och illegala bosättningar. Vi måste vända denna negativa trend genom tydliga prioriteringar. Inom det tuffa ekonomiska utrymmet måste andra politiska prioriteringar stå tillbaka för dessa. Vi vill skapa ett hoppfullt Haninge. Då krävs ansvar, trygghet, framtidsvision och lösningar.

För Moderaterna i Haninge

Martina Mossberg

Gruppledare

2. Kommunens styrmodell

Haninge kommuns verksamhetsstyrning bygger på kommunens vision och värdegrund. Styrningen syftar till att stödja kommunens arbete med att använda befintliga resurser effektivt och tillhandahålla tjänster av god kvalitet.

Tillit är en ledningsfilosofi som innebär att vi väljer att lita på att människor i kärnverksamheten har kunskap, omdöme och vilja att utveckla samt genomföra sitt arbete på ett bra sätt utan detaljstyrning. Organisationens viktigaste uppdrag är att skapa förutsättningar utifrån behoven i mötet mellan medarbetare och invånarna.

För att uppnå bästa effektivitet och nytta krävs ett kommungemensamt agerande och koncernövergripande synsätt. Kommunstyrelsen och dess förvaltning har därför ett särskilt ansvar för att samordna nämnderna och förvaltningarna samt kommunala bolagen.

Verksamhetsstyrningen består av två delar. Den ena delen är mål- och resultatstyrning. Den andra delen är kvalitetsstyrning. Mål- och resultatstyrningen fokuserar på långsiktiga mål och resultat. Kvalitetsstyrning är ett arbete som sker i årliga processer men även dagligen med ständiga förbättringar. I nedanstående bild förklaras skillnaderna översiktligt:

Verksamhetsstyrning

Kvalitetsstyrning

Syfte:

Skapar löpande utveckling genom ständiga förbättringar i verksamheterna

Tillvägagångssätt:

Identifierar förbättrings-områden och avvikelser. Systematisk uppföljning sker löpande

Nytta eller effekt:

Omedelbara aktiviteter eller aktiviteter på längre sikt för att justera kvaliteten där service och tjänster inte når accepterad nivå

Mål- och resultatstyrning

Syfte:

Bidra till att uppfylla fullmäktiges mål och samlar organisationen inför större övergripande förändringar

Tillvägagångssätt:

Prioritera långsiktiga mål, besluta ekonomiska ramar och finansiering. Följa upp resultat och bedöma om mål uppfyllts

Nytta eller effekt:

Fokus på aktivitet och resultat för att nå fullmäktiges mål

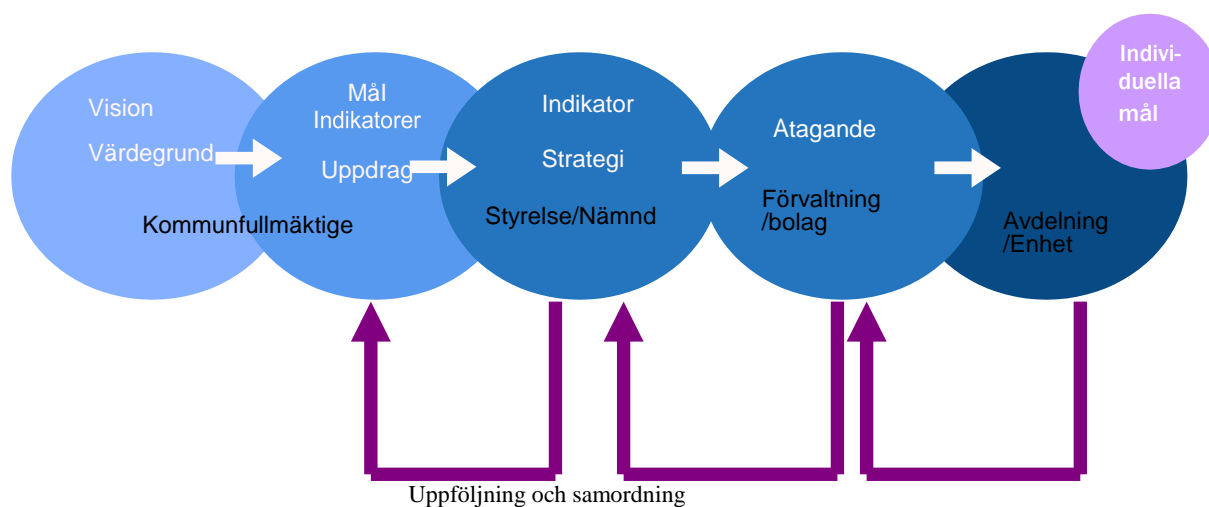
2.1 Mål- och resultatstyrning

Genom de mål som antagits av kommunfullmäktige ska kommunen arbeta för att uppnå kommunens långsiktiga vision. Nämnd och styrelse tar fram strategier eller indikatorer för att nå målen. Varje förvaltning och bolag bryter i sin tur ned strategierna till åtaganden och aktiviteter. På så vis säkerställs att kommunfullmäktiges mål får genomslag i hela organisationen och att kommunkoncernen strävar i samma riktning.

Styrmodellen kommer att ses över för att förenkla modellen och få en smidigare process för fullmäktige, nämnderna och förvaltningarna.

Arbetet med mål- och resultatstyrningen sker genom den styrmodell som illustreras i nästa bild.

Styrmodell

Kommunfullmäktiges vision och värdegrund

Det finns en vision i kommunen som omfattar hela kommunen. En vision är ett önskat läge som kommunen vill uppnå på lång sikt. Visionen finns i Mål och budget. Nämnder, andra politiska organ och verksamheter ska inte formulera egna visioner. Idag finns flera styrdokument, arbetsgrupper m.m. med visioner som handlar om en verksamhet, geografiskt område m.m. På längre sikt kommer nya och reviderade styrdokument att tydligare knyta till den övergripande visionen.

Värdegrunden är ett gemensamt förhållningssätt som handlar om vad kommunen tycker är rätt, önskvärt och viktigt att leva upp till. Värdegrunden som finns i Mål och budget och gäller alla kommunens verksamheter. För flera verksamheter ska även en nationell värdegrund beaktas. Äldrenämnden har därför fastställt en lokal värdegrund utifrån kraven i socialtjänstlagen.

Kommunens helägda bolag kan ha egna visioner eller värdegrunder om det inte strider mot kommunens vision och värdegrund.

Kommunfullmäktiges målområden

Fullmäktige fastställer målområden som omfattar hela kommunen. Målområden är neutrala och behöver inte bytas ut efter varje mandatperiod.

Kommunfullmäktiges strategiska politiska mål

Fullmäktige fastställer strategiska övergripande politiska mål som gäller för en mandatperiod eller del av mandatperioden. Målen ska förtydliga politiska prioriteringar. För att få en tydlig styrning måste målen vara tydliga och inte öppna för tolkningar.

Målen ska vara möjliga att uppnå och inte uppfattas som en vision. Målen ska peka ut en riktning eller önskad förändring.

Målen ska inte vara en definition av ett lagkrav, om det inte handlar om en högre ambitionsnivå än lagen anger. Målen ska anpassas utifrån de ekonomiska ramarna. Antal mål per nämnd och bolag bör inte vara fler än fyra för att få en tydlig prioritering.

Fullmäktiges strategiska politiska mål finns i Mål och budget.

Kommunfullmäktiges resultatindikatorer

Varje mål följs upp med resultatindikatorer (benämns även som indikatorer) som har målvärden för mandatperioden (eller för en kortare period). Målvärdet ska vara realistiskt att uppnå.

Indikatorn ska kunna påverkas av kommunens verksamheter som ska vara valida, vilket innebär att de ska belysa det som målet syftar till.

Indikatorer ska spegla kvalitet eller ekonomi. Kvalitet kan avse upplevd kvalitet, resultat (nåddes syftet med tjänsten, t.ex. om man kommit i arbete) eller utbud (vilken service finns). Ekonomi handlar till exempel om resurseffektivitet.

Indikatorer ska vara vedertagna, d.v.s. bygga på kunskap och beprövad erfarenhet. De ska mätas på ett tillförlitligt sätt i system som samlar in data på ett likartat sätt år efter år. Indikatorer ska finnas tillgänglig i offentliga dataregister. De bör mätas årligen eller vartannat år.

Antalet indikatorer per mål bör inte överstiga tre.

Kommunfullmäktiges strategiska uppdrag

Strategiska uppdrag ska utgå från politiska prioriteringar och ska komplettera kommunfullmäktiges mål. Uppdrag ska ha ett tydligt syfte eller problem som ska lösas. Uppdrag ska inte avse verksamhet av löpande karaktär eller sådant som styrs av lagkrav. Det ska inte handla om mindre uppdrag som egentligen är en aktivitet under ett år.

Uppdrag bör ges i början av mandatperioden. De ska genomföras under mandatperioden eller under en kortare tid.

Fullmäktiges uppdrag ges till kommunstyrelsen som i sin tur fördelar uppdrag till en eller flera nämnder.

Fullmäktiges strategiska uppdrag anges i Mål och budget. Under löpande år kan fullmäktige ge både kommunstyrelsen och nämnder nya uppdrag.

Uppdrag till bolagen ges i form av ägardirektiv.

Nämnd och styrelses indikatorer eller strategier

Resultatindikatorer

Nämnder och bolag ska i första hand använda resultatindikatorer för styrning:

- Fullmäktiges resultatindikator används om nämnden/styrelsen/bolaget kan påverka indikatorn
- I andra hand kan nämnd/styrelse/bolag besluta om egen indikator som verksamheten kan påverka. Egna nämndindikatorer ska uppfylla samma kriterier för kommunfullmäktiges indikatorer som anges i tidigare avsnitt

Varje nämnd/styrelse/bolag ska sträva efter få indikatorer. Annars försvåras överblick och prioritering blir otydlig, vilket leder till att den önskade effekten minskar.

Nämnd-/bolagsstrategier i andra hand

Om det inte finns relevant indikator inom nämndens eller bolagets verksamheter används strategier. Strategi är en övergripande prioritering eller inriktning för att nå målet. Strategi gäller för mandatperiod eller en kortare period (om målet ska uppfyllas på kortare tid). Om en strategi inom ett sådant område tas fram är syftet en högre ambitionsnivå.

För vissa mål finns det kommunövergripande strategier i långsiktiga styrdokument som kan påverka.

Antal strategier bör inte vara fler än två per mål för att få effekt av nämndens prioritering.

Förvaltningens och bolagens interna styrning

Utifrån den politiska prioriteringen (fullmäktige, styrelser och nämnder) fortsätter den strategiska planeringen i förvaltningar och bolag.

Varje förvaltning respektive bolag prioriterar och fastställer åtaganden som ska genomföras. Ett åtagande kan beskrivas som en förpliktelse som ska göras under bestämd period. Ett åtagande pågår under ett år, ibland längre.

Ett åtagande kan genomföras som ett projekt eller brytas ned i aktiviteter på enhetsnivå. Vissa åtaganden görs gemensamt av flera förvaltningar och bolag. Det kan exempelvis handla om portföljstyrningen.

Alla åtaganden ska rymmas inom nämndens eller bolagets ekonomiska ramar.

Process, struktur och begrepp kommer att ses över under kommande året.

2.2 Kommunens kvalitetsstyrning

Kvalitetsarbete är att kontinuerligt arbeta med förbättringar inom alla verksamheter. Det är ett arbete som sker i årliga processer men även i det dagliga arbetet med ständiga förbättringar. Det är viktigt att fånga upp förslag på förbättringar. Medborgarnas och medarbetarnas idéer och förslag på hur verksamheten kan utvecklas och förbättras ska tas till vara.

Haninges kvalitetskriterier är:

Bemötande:

Vi bemöter våra medborgare med stor lyhördhet.

Inflytande:

Vi ger våra medborgare inflytande över verksamheten i så stor utsträckning som möjligt.

Tillgänglighet:

Vi skapar största möjliga trygghet genom tydliga beskrivningar av vad medborgare kan förvänta sig.

Trygghet:

Tydliga beskrivningar av vad medborgare kan förvänta sig skapar största möjliga trygghet.

Kvalitetsstyrningen beskrivs i kvalitetspolicyn som fastställdes av kommunstyrelsen i december 2017. Förutom kvalitetspolicyn regleras kvalitetsarbete i till exempel Socialstyrelsens föreskrifter för omsorg och skollagens föreskrifter.

Kvalitet och resurser

Systematisk kvalitets- och verksamhetsutveckling

Kommunens kvalitetspolicy och nationella regler för till exempel omsorg och skola är viktiga utgångspunkter för kvalitets- och verksamhetsutveckling.

I kommunens välfärdsuppdrag ställs krav på viss servicenivå i lagar, föreskrifter eller andra regelverk. Det kan handla om rutiner för handläggning eller att förskoleplats ska erbjudas inom given tid. När det inte finns regelverk kan kvalitetskrav utformas i kommunens tjänstegarantier och nyckeltalsjämförelser. Inkomna synpunkter, förslag och klagomål ska följas upp, åtgärdas och användas för förbättringar.

I verksamhetens grunduppdrag eller basverksamhet är löpande uppföljning och förbättringar avgörande för att fånga upp avvikelser, t.ex. synpunkter på otillräcklig information eller klagomål.

Det finns behov av en tydlig gemensam process, struktur och uppföljning av kvalitetsförbättringar, d.v.s. ett kvalitetsledningssystem. Med stöd av ett kvalitetsledningssystem är det lättare att få överblick över olika styrdokument. Ett sådant ledningssystem omfattar även att systematiskt följa upp avvikelser/synpunkter/klagomål och använda det för förbättringar i verksamheten.

Automatisering och digitalisering av processer ingår i verksamhetsutveckling. Det kan förbättra kommunikationen med medborgarna och utveckla medarbetarna genom att återkommande moment hanteras av t.ex. en robot. I Haninge omfattar det att arbeta systematiskt med;

- Översyn av processer, förenklingar och automatiseringar
- Digitalisering om kunden/brukare/medborgare får nytta av detta
- Effektiv stadsbyggnadsprocess med rätt projekt, rätt moment, i rätt tid på rätt sätt

Verktyget portföljstyrning ska användas för de projekt och områden där det behövs gemensam kraftsamling och fokus.

Resultaten av kvalitets- och verksamhetsutveckling följs upp och summeras till en kvalitetsberättelse som redovisas årligen till nämnd eller styrelse.

God ekonomisk hushållning

Kommunens ekonomi måste vara i balans och långsiktigt hållbar. För att kommunen ska uppnå fastställt ekonomiskt resultat är det av största betydelse att respektive nämnd klarar sitt uppdrag och samtidigt har sin ekonomi i balans genom en god budgetföljsamhet. Det ekonomiska resultatet är också beroende av att investeringsvolymen hålls på en rimlig nivå.

Kommunens resurser ska användas effektivt för att göra största nytta för medborgarna. Kommunallagen reglerar god ekonomisk hushållning. God ekonomisk hushållning innebär att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. En kommun bör inte förbruka sin förmögenhet för att täcka löpande behov. Det kommunala balanskravet innebär att det i grunden ska råda balans mellan utgifter och inkomster. Ett exempel på god ekonomisk hushållning är att följa rekommendationer om ett ekonomiskt resultat på 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Detta är dock otillräckligt för att uppnå en tillräcklig självfinansieringsgrad. Under kommande år måste kommunens resultat höjas ytterligare och investeringskostnaderna måste minska. Moderaterna i Haninge anser därför att kommunens resultat ska höjas till 3%.

Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. För ekonomin ska de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning anges. Moderaternas förslag till finansiella mål är att resultatet ska vara 3 procent och gradvis öka de närmaste åren för att uppnå en högre självfinansieringsgrad av investeringar. Vidare införs ett skuldtak räknat per invånare som sträcker sig över mandatperioden samt ett soliditetsmått inklusive pensionskulden.

Attraktiv arbetsgivare

Haninge kommun ska uppfattas som en attraktiv arbetsgivare som rekommenderas av såväl kommande som redan anställda medarbetare. Genom ett tydligt ledarskap och interna utvecklingsmöjligheter behöver kommunen behöver således attrahera och behålla ledare och medarbetare som kan utveckla en serviceinriktad kultur.

En förutsättning för att bli en attraktiv arbetsgivare är att vissa grundförutsättningar finns på plats. Exempelvis genom att modellen kompetensbaserad rekrytering används, systematiskt arbetsmiljöarbete fungerar och att kompetens-försörjningsplaner tas fram och följs upp. Arbetsgivarvarumärket används i rekrytering samt för att behålla och utveckla kompetenser.

Styrdokument inom området är personalpolitiska programmet, kommunens rutin för arbete med aktiva åtgärder i enlighet med diskrimineringslagen, kommunens rekryteringsprocess samt arbetet med arbetsgivarvarumärket.

Varje år genomförs en arbetsplatsundersökning (APU). APU utökades med fler frågor 2018. En ny fråga var om medarbetarna kan tänka sig att rekommendera Haninge kommun som arbetsgivare. Enkäten mäter också HME, Hållbart Medarbetarengagemang, där ett av områdena genom tre frågor mäter medarbetarnas motivation. Dessa tre frågor är: "mitt arbete känns meningsfullt", "jag lär nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete", "jag ser fram emot att gå till arbetet".

2.3 Kommunens styrdokument

Styrdokument är ett verktyg för att omsätta värdegrunden inom olika verksamhetsområden, få ökad enhetlighet och för att alla jobbar för samma mål. Ett styrdokument kan också avse beslut som måste tas enligt lagstiftning, t.ex. kommunallagen, plan- och bygglagen eller skollagen.

Det finns styrdokument som tas fram gemensamt med andra aktörer (kommuner, landsting etc.). I sådana fall kan Haninge kommun inte kräva att den egna styrmodellen ska följas i fråga om benämning, mallar, uppföljning eller annat. Det kan även finnas krav i speciallagstiftning eller branschstandards som måste beaktas.

Oavsett om det handlar om flerpartsöverenskommelser, nationellt regelverk eller branschstandards, så bör de integreras på lämpligt sätt i planering, genomförande, uppföljning/utvärdering och åiterrapportering.

2.4 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning

Det politiska ansvaret

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ som fattar beslut om mål och fördelar ekonomiska ramar utifrån politiska prioriteringar. Den tilldelade ramen ska rymma nämndernas/bolagens verksamhet under budgetåret. Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ och svarar för samordning och tillsyn av nämnderna.

Nämnderna och styrelserna ska genomföra verksamheten utifrån fullmäktiges mål och uppdrag, följa upp och åiterrapportera enligt direktiv. Kommunens styrdokument ska beaktas i nämndernas och styrelsernas arbete. Respektive nämnd ansvarar inför kommunstyrelse och kommunfullmäktige för att den av kommunfullmäktige beslutade budgeten inte överskrids.

Övriga politiskt tillsatta organ styrs av fastställt reglemente eller särskilda direktiv.

Förvaltningarnas ansvar

Kommundirektören är chef över och leder förvaltningschefernas arbete med de kommungemensamma frågorna. Förvaltningscheferna och VD för kommunens bolag (Tornberget AB, Haninge Bostäder AB) ingår i kommundirektörens ledningsgrupp. Kommundirektören är också förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen.

Förvaltningschefens uppdrag är att leda förvaltningens arbete. Förvaltningschefen har även ett ansvar för kommunen som helhet och för att genomföra åtgärder som är nödvändiga för kommunens bästa.

Varje förvaltningschef utser en förvaltningsledning vars uppgift är att:

- Verkställa beslut
- Understödja det politiska styrsystemet, så att dess intentioner och värderingar få genomslag.
- Tydliggöra ansvar och befogenheter i organisationen.
- Se till att information och kommunikation fungerar både i och utanför förvaltningen.
- Initiera och uppmuntra till utvecklingsinsatser och i övrigt skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet.

Kommunens anställda verkar för att uppfylla målen genom att fatta verksamhetsbeslut inom ramen för resurser och kompetens. Respektive chef är ytterst ansvarig för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och politiska mål.

3. Mål för 2020-2022

3.1 Kommunens mål för ett tryggt och hoppfullt Haninge

Målstrukturen har reviderats i Moderaternas förslag till budget 2020-2021. Onödiga strukturer som målområden har tagits bort och antalet mål har bantats till 8 för att ge tydligare styrning. Indikatorerna har också minskats till antalet och i vissa fall bytts ut. Målen gäller för hela kommunkoncernen. Alla nämnder och kommunens bolag ska i sina årliga strategier beskriva hur de kan bidra till att målen uppfylls.

Mål 1. Trygga invånare

Ökat inflytande ger individen större makt över sitt liv och därmed en större upplevd trygghet. Inom samhällsplaneringen och genom aktiva insatser och uppsökande verksamhet kan den faktiska tryggheten i kommunen öka.

Mål 1 Resultatindikatorer	2015	2016	2017	2018	2022 Målvärde
Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kr per invånare)	13,0	19,9	21,6	14,0	5
Trygghetsindex, lokal mätning		1,6		2,3	1,0
Trygghet i skolan, årskurs 8 (%)	90	89	86	82	92

Mål 2. Utbildning

Utbildning ger möjligheter för människor att uppnå sina livsmål. Inget barn eller elev ska hindras att nå sin fulla potential i Haninges skolor. Skolkoncernen Haninge kommun ska präglas av tydliga regler och fokus på trygghet, resultat och studiero.

Mål 2 Resultatindikatorer	2015	2016	2017	2018	2022 Målvärde
Andel elever som når kunskapskrav godkänt i alla ämnen i åk 9 (%)	69	75	71	70	80
Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan i åk 8 (%)	65	62	58	54	80
Andel med gymnasieexamen inom fyra år (%)		55.8	54.9	59.2	70

Mål 3 God folkhälsa

En bättre folkhälsa bidrar till friskare och mer aktiva invånare. Ur ett kommunalt perspektiv är det främst invånare som tar del av kommunens tjänster som kan stimuleras till ett friskare liv. Samtidigt kan alla kommunala verksamheter bidra på något vis inom sitt område till att alla invånare i kommunen får möjlighet att förändra sina livsvanor i en positiv riktning.

Mål 1 Resultatindikatorer	2015	2016	2017	2018	2022 Målvärde
Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre (%)	43	51			90
Andel elever som brukar delta i någon ledarledd fritidsverksamhet eller träning Källa: Stockholmsenkäten (vart annat år) (%)		58		53	60
Andel unga nöjda med sin fritid (Stämmer helt och hållet) Källa:skolenkäten	-		60,6	59,7	70

Mål 4. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Haninge ska vara en attraktiv företagskommun och ta vara på de naturliga förutsättningar som kommunen har inom olika branscher. Servicen till befintliga företag och nyetableringar ska vara enkel, snabb och hålla en hög kvalitet. Fler företag ger fler jobb, som leder till mindre bidragsberoende. Det ska finnas en stark koppling mellan ekonomiskt bistånd och krav på aktivitet.

Mål 4 Resultatindikatorer	2015	2016	2017	2018	2022 Målvärde
SBAs nöjd kund index för företagare	72	69	66	75	80
Antal arbetstillfällen i kommunen	27 764	28 479	29 103		35 000
Kostnad ekonomiskt bistånd, kr/inv	1 115	1 159	1 194	1 260	1000

Mål 5. Ordning och reda i ekonomin

Kommunen har en skyldighet att förvalta skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Kommunens verksamheter ska vara så effektiva som möjligt och leverera högsta möjliga kvalitet per skattekrona. Kommunens ekonomi ska långsiktigt stärkas med ökad självfinansiering av investeringar.

Mål 5 Resultatindikatorer	2015	2016	2017	2018	2022 Målvärde
Resultat i % av skatteintäkter och statsbidrag	2,0	2,3	2,8		>=3
Låneskuld per invånare (Tkr)	24	25	28	31	45
Soliditet i procent inkl. pensionsåtagande	-1,6	2,7	7,5		>= 15
Självfinansieringsgrad (HK + TB) i procent					70

Mål 6. Målinriktat miljöarbete

Kommunen ska ha en tydlig styrning mot realistiska miljömål. I det större perspektivet ska kommunen genom samarbete med främst närkommunerna uppnå samarbeten som kan bidra till minskade utsläpp och förbättrad miljö. Kommunens egen verksamhet ska inspirera invånarna till att ta ett större ansvar för sin närmiljö.

Mål 6 Resultatindikatorer	2015	2016	2017	2018	2022 Målvärde
Energieffektivisering i kommunal verksamhet (kWh/kvm)	184	177	174	168	165
Andel miljöbilar i kommunorganisationen (%)	27	33	36	37	50
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%) Källa: Kolada		34	32		50

Mål 6. Attraktiva bostäder och närmiljö

Haninge ska hävda sig i konkurrensen mellan kommunerna i Stockholmsregionen som en attraktiv inflyttningskommun. Utvecklingen av Haninges stadskärna och bebyggelse runt pendeltågsstationerna ska prioriteras. Samtidigt ska Haninges olika unika miljöer för attraktivt boende utvecklas.

Mål 6 Resultatindikatorer	2015	2016	2017	2018	2022 Målvärde
Nöjd regionindex boendekommun Källa SCB	59,0	59,0	57,0		62
Attitydundersökning stadskärnan	2,9	2,9	2,9	2,9	4,0
Nöjd medborgarindex gator och vägar Källa SCB	58	55	53		60

Mål 7. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Kvalitet i en tjänst är ofta något man upplever. Därför betyder bra bemötande och fokus på service mycket för kvaliteten i kommunens tjänster. Konkurrensutsättning bidrar inte bara till högre ekonomisk effektivitet utan också till en ömsesidig strävan till att höja kvaliteten.

Mål 7 Resultatindikatorer	2015	2016	2017	2022 Målvärde
Antalet tjänster som omfattas av LOV	4	5	6	10
Andel av medborgarna som via telefon till kommunen får ett direkt svar på en enkel fråga (%)	48	59	51	70

Andel som får svar på e-post till kommunen inom två dagar (%)	89	90	93	95
---	----	----	----	----

Mål 8. En attraktiv arbetsgivare

Genom ett tydligt ledarskap och interna utvecklingsmöjligheter behöver kommunen attrahera och behålla ledare och medarbetare som kan utveckla en serviceinriktad kultur.

Mål 8 Resultatindikatorer	2015	2016	2017	2022 Målvärde
Hållbart medarbetarindex (HME)	78,5	78,8	79,4	83,0
Sjukfrånvaro (%)	7,6	7,8	7,5	6,0
Frisknärvaro (%)	59,8	60,2	60,2	61,5

4. Ekonomiska driftsramar per nämnd och bolag 2020-2021

Den ekonomiska politiken under förra mandatperioden har **präglats av slöseri**. Den politiska ledningen har låtit nettokostnaderna öka i mycket högre takt än intäkterna och förvaltningarna har i en del fall fått mer resurser än de efterfrågat. Detta har lett till att stora belopp som inte kunnat användas i stället avsatts till satsningar av engångskaraktär. Prognosen för 2020 och framåt pekar på **vikande skatteintäktsunderlag** samtidigt som investeringsbehovet i skolor och förskolor fortsätter i stigande takt. Den nya politiska ledningen väljer att fortsätta med att blunda för de ekonomiska utmaningarna i sitt budgetförslag, vilket pekar på att den styrande koalitionen med **S, C, L, och KD** i princip förbereder kommunen för en **kommande skattehöjning**.

Moderaternas budgetförslag kan beskrivas som början på en **sanering av kommunens ekonomi**. Ett nytt minimikrav för **resultatet höjs till 3 procent** och ett skuldtak beräknat per invånare ska styra mot en ökad självfinansiering av investeringar. En sådan omställning av den ekonomiska politiken måste ske i flera steg med gradvisa effektiviseringar och ökat resultat. Därför ligger en **höjning av resultatmålet med 0,5 procentenheter per år** i den ekonomiska planen. För 2020 budgeteras ett resultat på 152,7 mnkr, vilket motsvarar 3,0 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.

Totalt beräknas skatteintäkter och generella statsbidrag för 2020 till 5 099 mnkr. Beräkningen utgår från skatteprognosen från Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, daterad 2019-05-02. Prognosen bygger på en oförändrad skattesats på 19,68 kr. SKL:s prognos utgår från en befolkningsökning enligt riksnittet. Då Haninge växer snabbare än riksnittet, har så har befolkningsökningen justerats till en ökning med 2 000 personer från den 1 november 2018 till 1 november 2019. Till detta kommer ett extra statsbidrag för att kompensera att kommunen växer snabbt och andel av "välfärdsmiljarderna". Ovanstående ingår i beräkningen 5 099 mnkr. Med ett resultat på 152 700 mnkr summeras de fördelade ramarna för 2020 till 4 960 300 tkr. För 2019 är den sammanlagda justerade ramen 4 789 400 tkr. Förändringen mellan åren är således en ökning med 170 900 tkr.

Tornberget avser inte att höja hyrorna till kommunen 2020, exklusive kapitalkostnader för nya investeringar 2019. Hyran kan dock skilja mellan olika typer av verksamhetslokaler. De föreslagna budgetramarna för respektive nämnd bygger på en bedömning av kostnaderna för hyres-, volym- och verksamhetsförändringar.

Föreliggande budgetförslag innehåller **omfattande effektiviseringskrav** på samtliga nämnder. Inom ramen för detta arbete ska följande effektiviseringar genomföras.

Tkr

KS	Klimatmiljonen, tillgänglighetsmiljonen, Hemfosa, minoritetspolitiskt program, romsk inkludering, arbete med klimatpolitiska programmet	-4 200
IFN	Omstrukturering och utveckling av fritidsgårdsverksamheten	-14 800
KDN	Bidrag till studieförbunden, uppsägning av avtal för FreeZone	-4 450
GFN	2 % ökning till central förvaltning och minskat strukturbidrag till nyanlända	-13 906
Tot		-37 356 TKR

De **trygghetsatsningar** som planeras för 2020 beskrivs under respektive nämnd. Inom ramen för de effektiviseringar som måste göras ska utrymme skapas för nedanstående prioriteringar. Utöver dessa trygghetsatsningar tillkommer trygghetskameror för 3 750 tkr i kommunstyrelsens

investeringsbudget.

Tkr

KS	Mobila trygghetsväktare	3 600
SN	Utökning av förebyggarteamet	2 400
IFN	Kvalificerade fältfritidsledare	3 600
Tot		9 600

Nämnder, styrelser (tkr)	Justerad budget 2019 *	Ramförändring	Budget 2020
KF-reserv inkl volymreserv	32 000	-2 000	30 000
Kommunstyrelsen	215 600	-5 600	210 000
Södertörns upphandlingsnämnd	0	0	0
Södertörns överförmyndarnämnd	0	0	0
Valnämnd	2 500	-2 400	100
Revision	1 600	0	1 600
Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnd	400	0	400
Äldrenämnden	812 100	27 900	840 000
Socialnämnden	950 900	10 100	961 000
Stadsbyggnadsnämnden	150 200	-3 200	147 000
Grund- och förskolenämnd	1 904 300	95 900	2 000 200
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	463 500	1 500	465 000
Idrotts- och fritidsnämnd	137 200	800	138 000
Kultur- och demokratinämnd	82 100	-7 100	75 000
Finansförvaltning	37 000	55 000	92 000
Uppdrag till kommunstyrelsen att minska kostnaderna för kommunen	0	0	0
Totalt	4 789 400	170 900	4 960 300
Skatteintäkter och generella statsbidrag	4 896 000		5 099 000
Finansnetto	14 000		14 000
Resultat	120 600		152 700
Resultat %	2,5%		3,0%

Anm. 1: Kommunens andel i Södertörns överförmyndarnämnd och Södertörns upphandlingsnämnd finns inom kommunstyrelsens ram.

Anm. 2: 30 000 tkr avsätts för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader, till exempel volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden (vinterväghållning) och äldrenämnden.

4.1 Kommunstyrelsen

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och styrelsens reglemente gäller följande: Kommunstyrelsens uppgift är att på kommunfullmäktiges uppdrag planera, leda, samordna och följa upp hela den av kommunfullmäktige beslutade verksamheten.

Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för frågor som gäller kommunens långsiktigt hållbara utveckling, trygghetsfrågor och frågor relaterade till Barnkonventionen samt övergripande ekonomi- och personalfrågor. Kommunstyrelsen svarar även för kommunens näringslivsarbete, arbetsmarknadsråd, exploateringsbudget med markinköp och markförsäljningar samt samverkan och kontakt med Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns Brandförsvarsförbund, Samordningsförbundet Östra Södertörn m.fl. Kommunstyrelsen ansvarar även för Haninge som finskt förvaltningsområde samt uppföljning av Södertörns upphandlingsnämnd och Södertörns överförmyndarnämnd.

Driftbudget	
Ekonomisk ram 2020: 210 000 tkr	Förändring från 2019: -5 600 tkr

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2020-2021. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Trygghet för hela Haninge

Otryggheten ökar i Sverige. Orsakerna till detta är många. Växande grov kriminalitet, ökat utanförskap och ökad radikalisering tillsammans med bristande polisresurser tror vi är de främsta orsakerna till att allt fler invånare känner sig begränsade i sina liv.

Kommunen har ett stort ansvar för att alla invånare tryggt ska kunna vistas i det offentliga rummet. Kvinnor ska inte tvingas välja att stanna hemma på kvällarna i sitt eget bostadsområde. Kommunens anläggningar och handelsplatser ska användas för det som de är avsedda för, inte drogförsäljning, gänguppgörelser, tillfällig övernattnings och tiggeri. Illegala bosättningar och därmed följande nedskräpning och sanitära olägenheter ska bort från Haninge kommun. Vi vill ge ett trygghetslöfte till Haninges invånare som kommunen ska leverera inom ramen för vad nuvarande lagstiftning tillåter. Därför vill vi att Haninge kommun tar fram en **trygghetsplan** som ska innehålla flera åtgärder för en ökad trygghet i kommunen. Vi vill se fler trygghetskameror, förbud mot tiggeri på vissa angivna platser, motverka illegala bosättningar och flera ordningsvakter och väktare.

Högsta förvaltningsdomstolen har fastställt att det är möjligt för en kommun att i sina ordningsföreskrifter reglera pengainsamling på offentlig plats (Mål nr 2149-18). Moderaterna vill att Haninge kommun ska göra införa **förbud mot passiv insamling** av pengar (tiggeri) vid särskilt angivna områden, bland annat i Handen, Vendelsö-Sågen, Brandbergen, Tungelsta och Västerhaninge.

Kommunen ska aktivt utverka avhysningsbeslut på **illegala bosättningar**, även när de byggs upp igen i samma område. Allmänhetens observationer är en god hjälp i detta arbete. På välbesökta platser utanför detaljplanen utgör Haninge kommuns ordningsföreskrifter ett hinder för verkställande av avhysningar. För att Polisen ska kunna ingripa mot illegala bosättningar på ett effektivt sätt ska kommunen i sina lokala ordningsföreskrifter bestämma att dessa platser ska likställas med offentlig plats.

Mer resurser ska tillföras för **bevakning och ordningshållning** på kommunala anläggningar och offentlig plats. Vi vill införa trygghetskameror på framför allt särskilt brottsutsatta områden och skapa särskilda trygghetsstråk från och till större lokala centrum och större trafikknutpunkter.

Kommunens antagna program mot våldsbejakande extremism måste omvandlas till handling. Inga skattepengar ska gå till sådan verksamhet via bidrag till föreningar som stöds av religiösa samfund eller

organisationer som kan kopplas till vänster- eller högerextremism. Vi vill även att kommunen gör allt i sin lagliga makt och förhindrar att Haninge kommuns ekonomiska eller personella resurser tas i anspråk för någon typ av bistånd, insats eller annat till återvändande IS-terrorister eller andra som deltagit i eller stött terrorism. Behovet av en konkret **handlingsplan mot våldsbejakande extremism** är stort.

Attraktiv kommun

Kommunstyrelsen ansvarar för strategisk planering och samarbetet med andra aktörer för att driva på arbetet med stadsutveckling. Den nu antagna stadsutvecklingsplanen ger förutsättningar för en strategisk utveckling av stadskärnan. För att få ett levande kvällsliv och ökad **trygghet i stadskärnan** ska kommunstyrelsen i samarbete med fastighetsägarna och restauratörer i centrum skapa utrymme för sammanhängande uteserveringar runt Poseidons torg. Fokus på utveckling av stadskärnans kärna ska ligga på att bidra till ökad handel och trygga möten. För att förbättra utvecklingsprocessen vill Moderaterna att ett **centrumbolag** bildas tillsammans med alla intressenter.

Haninge har en mycket stark befolkningsutveckling. Om denna utveckling ska bli hållbar måste kommunen lyckas konkurrera med andra kommuner i regionen om de människor som arbetar, är entreprenörer eller har högre utbildning. Därför ska attraktiviteten i de urbana miljöerna höjas samtidigt som nya **attraktiva boendemiljöer** med närhet till vatten och natur utvecklas. Lika viktigt är det att inte förvanska eller ändra förutsättningarna för befintliga bostadsmiljöer som upplevs trygga och attraktiva. Moderaterna i Haninge säger nej till modulbostäder.

En ny sträckning av Stavsvägen mot väg 73 finns med i kommunens planering sedan årtionden. Kommunstyrelsen får i uppdrag att verka för att investeringsmedel för **Stavsvägen återinförs** i Länsplanen. Tvärförbindelse Södertörn är avgörande för Södertörns och hela regionens utveckling. Detta projekt får inte försenas och det ska finansieras fullt ut av staten.

Strukturella förändringar

Moderaterna vill skapa en särskild kompetensnämnd som övertar ansvaret av arbetsmarknadsåtgärder från Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt ansvaret för försörjningsstödet från socialnämnden. Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden ska avvecklas. Kultur och demokratinämnden och Idrotts- och fritidsnämnden ska slås ihop och därmed återskapa den tidigare Kultur och Fritidsnämnden. Dessa förändringar kräver en särskild utredning.

Södertörns överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämndens verksamhet finansieras av Nynäshamn, Tyresö, Huddinge, Botkyrka och Haninge och ska alltid visa ett nollresultat. Eventuella underskott eller överskott hanteras i respektive kommun. För att likställa Haninge med övriga fyra kommuner finns anslaget för överförmyndaren inom kommunstyrelsens budget. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndorganisation. Budget avser Haninges andel av kostnaderna och är 2019, 6 9 mnkr. Nämndens totala omslutning 2019 är 27,8 mnkr.

Södertörns upphandlingsnämnd

Upphandlingsverksamheten ingår i en gemensam nämnd, Södertörns upphandlingsnämnd, med Nynäshamns kommun. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndorganisation. Invånarnas inflytande över den kommunala servicen ökar via valfrihet. Valfrihet ökar utbud, mångfald och tillgänglighet, liksom möjligheter till nytänkande och innovationer. Detta gagnar också de verksamheter som fortsätter att drivas i kommunal regi. Vid upphandling av tjänster ska kommunen ställa krav på entreprenörer vad gäller anställningsvillkor och arbetsmiljö för anställda så långt detta är lagligt möjligt. Andra prioriterade områden är klimat, miljö, energi, transporter och folkhälsa. Höga och tydliga miljökrav ska ställas vid upphandlingar. Klimataspekten och kvaliteten är viktiga aspekter vid upphandlingar, oavsett vilken vara eller tjänst det gäller.

Budget avser Haninges del och är 10, 8 mnkr för 2019. Finansieringen sker genom en fördelning av kostnaderna till nämnderna. Nämndens totala omslutning är 17,4 mnkr. Det exakta beloppet för 2020 har ännu inte fastställts.

Samordningsförbundet Östra Södertörn

Samordningsförbundet Östra Södertörn är ett samverkansorgan mellan Haninge kommun, Tyresö kommun, Nynäshamns kommun, Region Stockholm, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen inom rehabiliteringsområdet. Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens andel av förbundets samlade medel är 50 procent. Region Stockholm bidrar med 25 procent och kommunerna med resterande 25 procent. Haninges del i finansieringen av förbundet 2019 är 2,4 mnkr.

Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är ett kommunalförbund där förutom Haninge ingår Nynäshamn och Tyresö. Haninges del av den totala avgiften till förbundet för 2018 är 6,9 mnkr. Det exakta beloppet för 2020 har ännu inte fastställts.

Södertörns Brandförsvarsförbund

Södertörns Brandförsvarsförbund är ett kommunalförbund med totalt 10 kommuner. Medlemskommunerna är Haninge, Nacka, Tyresö, Huddinge, Nynäshamn, Botkyrka, Salem, Ekerö, Södertälje och Nykvarn. Haninges andel är 16,7 procent och medlemsavgiften för 2019 beräknas till ca 57,5 mnkr. Det exakta beloppet har ännu inte fastställts.

Prioriterade uppdrag till Kommunstyrelsen 2020:

- **Inför tiggeriförbud.** Ändra i lokala ordningsstadgorna för att förbjuda tiggeri på särskilt angivna platser i Haninge. Gör det enklare att avhysa illegala bosättningar.
- **Trygghet i kommunen.** Ta fram ett lokalt trygghetsprogram och anställa mobila trygghetsväktare
- **En levande stadskärna.** Bilda ett centrumbolag med intressenter i stadskärnan.

Kommunfullmäktiges reserv

Ekonomisk ram 2020: 30 000 tkr	Förändring från 2019: -2 000 tkr
--------------------------------	----------------------------------

Medel för 2020 års verksamhet finns avsatta i kommunfullmäktiges reserv. Kommunfullmäktiges reserv avdelas för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader såsom volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, äldrenämnden och stadsbyggnadsnämnden.

Exploateringsbudget

Kommunens försäljning och köp av mark sammanhålls av mark- och exploatering inom kommunstyrelseförvaltningen. Kommunens exploateringsbudget fastställs av kommunstyrelsen.

4.2 Närings-och arbetsmarknadsnämnden

Ansvarsområde

Nämnden ska främja ett gott näringslivsklimat, minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning. Nämnden ska också ge uppmärksamhet till frågor rörande högre utbildning samt främjande av näringslivet och besöksnäringen och dess utveckling. Näringslivsstrategin utgör en viktig utgångspunkt för nämndens arbete.

Driftbudget	
Ekonomisk ram 2020: 400 tkr	Förändring från 2019: 0 tkr

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2020-2021. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Vi tror på människans drivkraft att vilja bestämma över sig själv och sitt liv. Alla i Haninge som kan arbeta och försörja sig själva ska också göra det. Vi behöver uppmuntra, men också ställa krav på, att alla ska sträva efter att göra rätt för sig. Vi vill därför att Närings-och arbetsmarknadsnämnden verkar för att fler ska få ett arbete istället för bidrag.

Det är näringslivet som står för den största ökningen av jobben i Sverige. Haninge behöver fler arbetsplatser i kommunen så att fler människor kan bo och jobba i Haninge. Därför behöver Haninge vara en företagsvänlig kommun. Företagsamhet ska uppmuntras och Närings-och arbetsmarknadsnämnden verkar för bättre förutsättningar för att flera företag ska etableras i Haninge.

Moderaterna anser att den nuvarande Närings-och arbetsmarknadsnämnden bör avvecklas. Framtill detta har skett anser Moderaterna att nämnden bör fokusera på att verka för fler ska få ett arbete och för att fler företag etablerar sig i Haninge.

Prioriterade uppdrag till Närings-och arbetsmarknadsnämnden 2020:

- **Fler i arbete.** Verka för att fler ska få ett arbete istället för bidrag.
- **Företagsamhet.** Verka för bättre förutsättningar att etablera företag och driva företag i Haninge.

4.3 Grund- och förskolenämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller att följande skolformer i Haninge kommun upp till och med årskurs 9 är organiserade under grund- och förskolenämnden: förskoleverksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshemsverksamhet.

Driftbudget	
Ekonomisk ram 2020: 2 000 200 tkr	Förändring från 2019: 95 900 tkr

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2021-2022. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Ramen redovisas exklusive den reserv som lagts hos kommunfullmäktige för att täcka icke prognostiserade volymrisker i pengsystemet samt strukturbidrag för nyanlända. Av ramen utgör cirka 1 767,9 mnkr medel inom pengsystemet, inklusive statsbidrag för maxtaxa. Här ingår även ett

strukturbidrag för nyanlända elever, som är volymbaserat för 2020 med 396 elever á 75 000 kronor per elev och år. Resterande medel om cirka 230,3 mnkr ska finansiera anslag för central stödavdelning, grundsärskola, skolskjuts samt central administration.

Moderaterna vill att Haninge kommun ska ha **Sveriges bästa skolor**. I förskolan ska barn kunna känna sig trygga och stimulerade i en pedagogisk miljö. Ingen ska lämnas efter eller hindras i sin utveckling. Inga elever ska lämna grundskolan utan att kunna läsa, skriva och räkna.

Avsaknaden av **ordning och reda** i Haninges skolor avspeglas i elevernas resultat. Mer än 30 procent av eleverna i den kommunala skolan når inte kunskapskraven i alla ämnen och endast 54 procent av eleverna i Åk 8 upplever arbetsro. Tydliga regler och ledarskap i klassrummet är helt nödvändiga. Lärare behöver också fortbildas och miljöer anpassas för elever med NPF eller andra funktionsvariationer. Lärarna få mer tid för eleverna genom avlastning av administrativa uppgifter. **Nolltolerans** ska råda mot våld, hot och trakasserier. Skolan ska flytta på mobbaren och inte på offret.

Samarbetet mellan socialförvaltning och utbildningsförvaltning behöver förbättras genom att socialsekreterare knyts till skolorna. Arbetet med nyanlända är i dag ett mer integrerat arbets sätt på många skolor och volymen motiverar en sänkning av det individuella strukturbidraget.

Moderaterna vill aktivera Haninges barn och ungdomar. Haninge är en av de mest stillasittande kommunerna i Sverige enligt senaste folkhälsoundersökningen. Ökad rörelse är viktigt ur ett lärandeperspektiv. Fler förskolor ska få möjlighet starta utegrupper som en extra avdelning och skolelever bör få minst en timmes mer **fysisk aktivitet** per vecka. Även **skolmaten** är en mycket viktig faktor för hälsan och ska vara en del av den pedagogiska verksamheten.

Moderaterna i Haninge vill införa ett aktivt val av skola för att stimulera elever till att välja den som passar dem bäst. Vi vill också ta fram en strategisk plan för att öka likvärdigheten för IT i Haninges skolor och förskolor. Haninge kommun ska återgå till att erbjuda 25 timmar pedagogisk verksamhet i förskolan per vecka för barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga. Vi vill även se över möjligheterna att införa profilfritids från 7 års ålder och låta föreningar driva fritids eller hyra in sig och erbjuda andra aktiviteter i anslutning till fritids. Moderaterna i Haninge vill även införa fritidsklubbar i skolorna för 10 – 12 åringar för att de ska kunna ta del av en ökad gemenskap och trygghet.

Prioriterade uppdrag till Grund- och förskolenämnden 2020:

- **Effektivisera.** Utbildningsförvaltningen får i uppdrag att löpande arbeta med att minska administrativa kostnader och lokalkostnader i syfte att effektivisera verksamheten. Förvaltningen får i uppdrag att redovisa åtgärder som vidtagits genom en åiterrapportering i delårsbokslut samt redovisning i årsredovisningen.
- **Ordning och reda i skolan.** Haninges skolor ska tillsammans med elever och föräldrar ta fram tydliga gemensamma ordningsregler.
- **Mer elevtid.** Verka för att minska lärarnas administrativa uppgifter för att frigöra mer tid för eleverna till exempel genom lärarsekreterare.
- **Fritidsklubbar.** Inför fritidsklubbar i skolorna för 10 – 12 åringar.

4.4 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. I Haninge kommun är följande skolformer organiserade under gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden: Gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning inklusive

svenskundervisning för invandrare, yrkeshögskoleutbildning, samt särskild utbildning för vuxna och gymnasiesärskola. Vidare har nämnden huvudansvaret för kommunens aktivitetsansvar.

Driftsbudget

Ekonomisk ram 2020: 465 000 tkr	Förändring från 2019: 1 500 tkr
---------------------------------	---------------------------------

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2020-2021. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Vi vill att Haninge kommun ska ha **Sveriges bästa skolor**. Utbildning är nyckeln till goda framtidsutsikter och utveckling. Genom kunskap och färdigheter ges varje individ frihet att forma sitt eget liv och möjlighet att förverkliga sina drömmar. Gymnasiesärskolan ska genomsyras av ett utåtriktat och flexibelt arbetssätt som ser varje individs möjligheter. Gymnasiesärskolan ska syfta till anställning eller fortsatta studier samt en naturlig integrering i samhället. Det är viktigt att gymnasieskolorna i Haninge kommun håller hög kvalitet, att de motsvarar elevernas och samhällets förväntningar samt förbereder så många som möjligt för vidare studier eller anställning direkt efter avslutad utbildning.

Vi måste ta höjd för kommande stora elevkullar på gymnasiet, inom 10 år kommer elevantalet öka med 1000 elever och fram tills 2037 nästan fördubblas mot nuvarande elevantal. Moderaterna anser att det är angeläget att i framtiden se över programinnehållet i Haninges gymnasie- och vuxenutbildningar. Detta för att anpassningar ska kunna ske för att täcka lokalbehovet då elevantalet kommer i snitt att öka. Idrottsakademierna i Haninge behöver utvecklas och ansvaret för justeringar inom dessa bör ligga på ansvarig rektor. Idrottsakademierna bör därför ligga inom föreslagen ram.

Ordning och reda i skolan skapar **trygghet** och arbetsro för de elever som behöver det allra mest. För att ge även dessa elever möjligheten att lyckas med sina studier måste skolan erbjuda en lugn studiemiljö. **Nolltolerans** mot våld, hot och trakasserier ska gälla. Skolan ska flytta på mobbaren och inte på offret. Moderaterna anser därför att gemensamma ordningsregler ska tas fram för Haninges gymnasieskolor.

Moderaterna vill införa **valfrihet** i SFI och vuxenutbildningen genom ett system med auktoriserade utövare. Modellen syftar till att skapa ett utrymme för konkurrens och flera aktörer samtidigt som den stärker självbestämmandet för den studerande.

Det är särskilt viktigt att säkerställa utgifterna inom gymnasie- och vuxenutbildningen. Vi måste säkerställa att Haningebornas skattekonor endast finansierar utbildning till de elever som är bosatta och folkbokförda i kommunen enligt gällande lagstiftningen.

Prioriterade uppdrag till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2020:

- **Effektivisera.** Utbildningsförvaltningen får i uppdrag att löpande arbeta med att minska administrativa kostnader och lokalkostnader i syfte att effektivisera verksamheten. Förvaltningen får i uppdrag att redovisa åtgärder som vidtagits genom en återsrapportering i delårsbokslut samt redovisning i årsredovisningen.
- **Säkerställ utgifterna.** Gymnasiet, SFI och vuxenutbildningen i Haninge ska enbart betalas av kommunen för elever boende i Haninge.
- **Valfrihet.** Inför valfrihet för individen i SFI och vuxenutbildning med auktoriserade utövare
- **Gemensamma ordningsregler.** Trygga Haninges skolor och öka arbetsron genom att arbeta fram gemensamma ordningsregler för Haninges gymnasieskolor i samarbete med representanter från

elever och rektorer. Nolltolerans mot våld, hot och trakasserier ska gälla. Skolan ska flytta på mobbaren och inte på offret.

4.5 Idrotts- och fritidsnämnden

Ansvarsområde

Nämnden ska bedriva och främja idrotts- och friluftslivet, folkhälsoarbetet samt en meningsfull fritid för unga i kommunen. Nämnden ansvarar för idrotts- och friluftsmiljöer innefattande anläggningar såsom sporthallar, idrottsplatser, simhall och utomhusbassäng samt spontanidrottsytor, badplatser och motionsspår. Nämnden ansvarar även för verksamheten vid simhallen och utomhusbassängen. Vidare ansvarar nämnden för viss skötsel i skärgården samt för kommunens camping- och vandrarhemsverksamhet. I nämndens ansvar ingår även stöd till föreningslivet, lokalbokning, föreningsbidrag, registrering av lotterier och utnämning av lotterikontrollanter, Miljöverkstan samt fritidsgårdar och Jordbro parklek.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2020: 138 000 tkr

Förändring från 2019: 800 tkr

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2020-2021. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Vi vill återuppta arbetet med att göra Haninge till **Sveriges bästa idrottskommun**. Vi vill uppmuntra och underlätta för människor att röra på sig, så att fler får uppleva de positiva hälsoeffekterna av träning och förbättrad **folkhälsan**. Samarbetet med En frisk generation ska fortsätta.

Aktiviteter för **barn, flickor** och **funktionshindrade barn** är vår yttersta prioritet. Det ska vara enkelt att få halltider, lätt att nå spontanidrottsplatser och alla ska våga sig ut och springa ensam på kvällen. I vårt Haninge värnar vi det lantliga med hästar, kulturarv och kulturmiljöerna samtidigt som vi utvecklar en stad. Haninge ska vara **tillgängligt och attraktivt** för besökare men utvecklas som en del av en attraktiv närmiljö för boende i kommunen. Fler besökare ska lockas till Haninge genom att möjligheter skapas för fler attraktiva idrottsarrangemang. Idrotts- och fritidsnämnden ska aktivt arbeta för att få externa aktörer att sponsra evenemang och investeringar. Vi behöver se över möjligheterna att utveckla ett **pengsystem** för fritidsaktiviteter i Haninge.

Samverkan mellan kommunen, Polisen, föräldrar och föreningar ska förbättras för att öka **tryggheten** i Haninge. Alla invånare ska kunna känna sig trygga när de går ut på kvällen och när de besöker kommunens anläggningar. Kommunens fritidsgårdsverksamhet har varit en viktig funktion för de ungdomar som inte är engagerade i föreningar. Fritidsgårdarna har dock färre besökare och återkommande incidenter med våld och droger har minskat tryggheten. Det är oacceptabelt. Därför vill vi att nämnden, efter en utvärdering av befintliga resurser, ska ersätta kommunens fritidsgårdsverksamhet med **aktivitetsbaserade verksamheter** i centrala lägen samt en **fältverksamhet** som rör sig ute bland unga eftermiddagar, kvällar och helger. Detta ska göras i samarbete mellan de båda skolnämnderna, socialnämnd och idrott och fritidsnämnden. **Säkerheten** är också väldigt viktigt för ett tryggt Haninge, därför ska vi införa tydliga regler för föreningsbidrag i syfte att inte en skattekrona ska gå till religiös extremism.

Alla ska kunna röra sig fria i Haninge och vi har kommit långt med **jämställdheten**. Här simmar vi på lika villkor på samma tider. Det kulturpolitiska programmet ska revideras för att prioritera **barn, flickor** och **ungas** aktiviteter. Programmet ska också kompletteras med kommunens ambitioner för kulturarv och kulturmiljöer.

Nämnden ska även se över möjligheterna att **privata aktörer** bistår kommunstyrelsen i framtagande av kravspecificeringar för en ny **simhall** vid Torvalla. Könseparerade badtider ska **upphöra**. Vi ska även utreda möjligheterna för att ta fram en plan för möjliggörande av en ny **konstgräsplan** i Vendelsöalm och permanenta lokaler för uthyrning till idrottsföreningar. Vi behöver även utreda möjligheten till stöd på lika villkor till ridskolorna i Haninge.

Fler ytor för **spontanidrott** möjliggör för fler att röra sig i det offentliga rummet, det är en viktig åtgärd som nämnden ska utreda. Ett särskilt fokus bör ligga på att möjliggöra för fler flickor att ta plats i dessa gemensamma offentliga rum men också att vi kombinerar dessa med exempelvis lekplatser.

Med det ovan nämnda ska vi **sätta idrottskommunen Haninge på kartan** och intensifiera arbetet med det idrottspolitiska programmet.

Prioriterade uppdrag till Idrotts- och fritidsnämnden 2020:

- **Effektivisera.** Kultur- och fritidsförvaltningen får i uppdrag att löpande arbeta med att minska administrativa kostnader och lokalkostnader i syfte att effektivisera verksamheten. Förvaltningen får i uppdrag att redovisa åtgärder som vidtagits genom en återsrapportering i delårsbokslut samt redovisning i årsredovisningen.
- **Modernisera fritidsverksamheten.** Nämnden ska utveckla aktivitetsbaserade fritidsverksamheter i centrala lägen. Nämnden ska också för fler externa aktörer.
- **Trygg ungdom.** Kvalificerade fältfritidsledare ska bedriva uppsökande verksamhet på platser där ungdomar befinner sig på eftermiddagar, kvällar och helger i områden med låg vuxennärvaro. Arbetet ska gå ut på att aktivera ungdomar och ska bedrivas i samarbete med förebyggarteamet.
- **Gör Haninge till Sveriges bästa idrottskommun.** Vi vill sätta idrottskommunen Haninge på kartan, öka det fysiska och psykiska välmåendet genom att prioritera idrott och engagera externa aktörer i Haninges idrottsliv.

4.6 Kultur- och demokratinämnden

Ansvarsområde

Nämnden ska bedriva och främja kulturverksamhet, samverka med föreningsliv samt följa och främja demokratiutvecklingen i Haninge. Nämnden ansvarar för bibliotek, kulturskola, kulturverksamhet, konsthall, konstutställningar och offentlig konst samt verksamhet inom kulturmiljöområdet. I nämndens ansvar ingår även lokalbokning samt stöd och föreningsbidrag till studieförbund och föreningar inom kulturområdet.

Driftsbudget	
Ekonomisk ram 2020: 75 000 tkr	Förändring från 2019: - 7 100 tkr

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2020-2021. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Inom Kultur- och demokratinämnden prioriterar Moderaterna i Haninge **barn och unga samt personer med funktionsnedsättningar**. Bidragsreglementet behöver ses över av ovanstående skäl men också för

att **demokratisäkra bidragen**. Haninge ska inte betala ut bidrag till föreningar som inte står bakom demokratiska värderingarna. Föreningar som får kommunalt stöd/bidrag ska leva upp till allas lika värden, jämställdhet mellan könen, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. **Moderaterna värnar om skattebetalarnas pengar**. Vi vill inte att extremister eller andra odemokratiska föreningar ska få pengar eller bidrag. Därför föreslår Moderaterna skärpta förslag och kontrollmekanismer för att säkra att skattepengar inte hamnar i fel händer.

Idag utgör konstnärlig utsmyckning och offentlig konst 1 procent av kommunens byggnadsinventeringar. Med dagens byggtakt blir det stora belopp. Enligt oss ska konstnärliga utsmyckningarna vara en del av planeringen för **ökad trygghet**. För att åstadkomma detta föreslår vi att huvudansvaret för utsmyckning av det offentliga rummet igen ska övergå till stadsbyggnadsnämnden, naturligtvis i samverkan med Kultur- och demokratinämnden. Moderaterna föreslår därför under stycket om stadsbyggnadsnämnden en sänkning från 1 procent till 0,5 procent.

Moderaterna i Haninge vill utreda möjligheten att kombinera och samutnyttja bokbussen med kultur. Detta innebär att även kulturevenemang och Kulturskolan kan komma ut till exempelvis förskolor, skolor, äldre bosatta på Haninges öar och till delar av glesbygden i Haninge. Äldre ska kunna beredas möjlighet att ta del av aktiviteter på kulturområdet och då helst på tider och platser som passar åldersgruppen. **Tryggheten** behöver säkras på biblioteken. Vi säger nej till hot, våld och droger på kommunens anläggningar. Vi ska även se över möjligheterna att digitalisera biblioteken.

Det behövs en stor effektivisering och **samutnyttjande** och ett mer **flexibelt användande av kommunens lokaler**. Samutnyttjandet av lokaler inom och mellan kommunens förvaltningar måste bli en naturlig del av tänkandet och agerandet. Innan tankar om att bygga nytt börjar omvandlas till planer måste ovanstående alltid beaktas. Årligen ökade lokalhyror kommer att minska kommunens och Kultur- och demokratinämnden möjligheter att fylla lokalerna med verksamhet. Det ska även vara en likabehandling av kulturföreningar när det gäller hyran.

Moderaterna i Haninge kommer att verka för en bättre **marknadsföring och tillgängliggörande** av kommunens unika kulturarv och kulturmiljöer lokalt, regionalt, nationellt och internationellt tillsammans med privata och regionala aktörer. Detta kan med fördel göras i samarbete med Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden.

I Haninge får bidrag inte lämnas till förening som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan könen, som gäller i Sverige. Vi ska motverka diskriminering och kränkningar utifrån de sju **diskrimineringsgrunderna**, innebärande att en bidragstagande förening inte bara ska leva upp till ovanstående **demokratiska krav** utan också bedriva sin interna föreningsverksamhet demokratiskt. Bidrag ska bara gå till **barn och unga** (18-20 år) samt personer med **funktionsnedsättningar**. Vi säger även nej till hyressubventionering av föreningar i kulturparken i Handen.

Moderaterna i Haninge vill se över möjligheterna att införa kombinationstjänster, dvs mer flexibelt innehåll i tjänster samt erbjuda utbildning för att klara av detta och se till att personalens kompetens används på bästa sätt. Vi vill utveckla verksamheter och använda digitalisering och AI där det går och ger mervärde.

Moderaterna i Haninge vill slutligen **återinföra Kultur- och fritidsnämnden**, dvs slå ihop Kultur- och demokratinämnden och Idrotts- o fritidsnämnden.

Prioriterade uppdrag till Kultur- och demokratinämnden 2020:

- Kultur- och fritidsförvaltningen får i uppdrag att löpande arbeta med att minska administrativa kostnader och lokalkostnader i syfte att effektivisera verksamheten. Förvaltningen får i uppdrag att redovisa åtgärder som vidtagits genom en åiterrapportering i delårsbokslut samt redovisning i årsredovisningen.
- **Demokratisäkra våra utbetalningar av bidrag.** Haninge ska inte betala ut bidrag till föreningar som inte står bakom dem demokratiska värderingarna. Föreningar som får kommunalt stöd ska leva upp till principen om jämställdhet mellan könen, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Föreningar ska även kunna visa att de bedriver sin interna föreningsverksamhet demokratiskt och har årsmöten, regelbundna styrelsemöten och medlemsinflytande. Föreningar ska även kunna redovisa tydligt i sin ansökan vad de ska använda sina pengar till samt kunna redovisa att pengarna använts till detta ändamål.
- **Översyn av bidragsreglementet.** Haninge ska betala bidrag till föreningar som bedriver verksamhet för barn och unga och personer med funktionsnedsättningar.

4.7 Socialnämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för Socialnämnden enligt reglementet. Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg, d.v.s. ekonomiskt bistånd, stöd till enskilda samt barn och familjer. Detta omfattar även vård av unga och personer med missbruk enligt socialtjänstlagen och tvångslagarna LVU och LVM. Socialnämnden ansvarar för stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Socialnämnden ansvarar även för familjerättsfrågor, arbetsmarknadsfrågor samt frågor som rör flyktingmottagande. Socialnämnden lämnar även visst bidrag till föreningar.

Driftsbudget

Ekonomisk ram 2020: 961 000 tkr	Förändring från 2019: 10 100 tkr
---------------------------------	----------------------------------

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2020-2021. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Haninge ska vara en välkomnande kommun men ingen kravlös gemenskap. Den egna kraften att skapa jobb och **egen försörjning** ska alltid gå före bidrag. Alla människor har ett ansvar för sitt eget liv. Men ibland, av olika skäl, klarar man sig inte ensam eller har förmågan att ta ansvar för sina närmaste. Då behövs ett skyddsnät som ger **trygghet** men också stöd för att kunna ta sig ur utanförskapet. Vi strävar efter att stärka människors vardag och vill öka **valfriheten** och skapa möjligheter till ett fortsatt självbestämmande. Den som behöver hjälp ska i större utsträckning ges möjlighet att välja och ha inflytande över vem som ska utföra olika insatser.

Det är viktigt att vidta åtgärder för att förebygga, förhindra och bryta utanförskap. Det är viktigt att ge stöd till barn och unga som far illa samt till vuxna som behöver hjälp för att kunna komma tillbaka, men det är lika viktigt att **ställa krav** för att var och en ska ta ansvar för sitt eget liv och försörjning. Det behövs generella, tidiga och kraftfulla insatser för att motverka att barn och unga hamnar i utanförskap, kriminalitet och missbruk. Vi ska också ge stöd till kvinnor och män som drabbas av våld och förtryck i sitt hem eller i sin omgivning. Därför är det viktigt att se över möjligheterna till ett **utökat samarbete**

med de olika aktörerna som arbetar med våldsutsatta kvinnor och män. En **handlingsplan** för hur hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas bör tas fram. Det är viktigt att vi säkerställer att eventuella utbetalningar av ekonomiskt stöd sker till den som är utsatt.

Kvalificerade **fältfritidsledare** ska bedriva uppsökande verksamhet på platser där ungdomar befinner sig på dagar, kvällar och helger med låg vuxennärvaro. Arbetet ska gå ut på att aktivera ungdomar och ska bedrivas i samarbete med **förebyggarteamet**.

Socialnämnden ska strategiskt och med innovativa lösningar rekrytera flera familjehem. Samtidigt ska socialnämnden kvalitetssäkra familjehem, jourhem och HVB-hem genom bättre kontroll, uppföljning och utdömmande av vite vid överträdelser.

Prioriterade uppdrag till Socialnämnden 2020:

- Socialförvaltningen får i uppdrag att löpande arbeta med att minska administrativa kostnader och lokalkostnader i syfte att effektivisera verksamheten. Förvaltningen får i uppdrag att redovisa åtgärder som vidtagits genom en återrapportering i delårsbokslut samt redovisning i årsredovisningen.
- **Trygg ungdom.** Förebyggarteamet byggs ut med fler socialsekreterare som arbetar på fältet i samarbete med skolan, fältfritidsledare, ideella organisationer och polisen. Samarbetet mellan socialförvaltning och utbildningsförvaltning behöver också förbättras; exempelvis ska en socialsekreterare vara knuten till varje skola.
- **Skärpning av utbetalning ekonomiskt stöd.** En skärpning av regelverket ska genomföras vid utbetalning av ekonomiskt stöd. Ett utökad aktivitetskrav för den som får bistånd ska införas och omfatta samtliga. Möjligheterna att begränsa utbetalningar ska skärpas vid utebliven närvaro. Ett SFI-krav för nyanlända som söker ekonomiskt bistånd ska införas. Reducerat eller indraget studiebidrag till följd av ogiltig skolfrånvaro ska inte kompenseras av höjt försörjningsstöd. Ett etableringslån ska införas i stället för försörjningsstöd. Vid beräkning av inkomst för bedömning av rätten till bistånd ska studiebidraget räknas utifrån berättigad nivå, inte faktiskt utbetalning.
- **Vägen tillbaka.** Försörjningsstödtagare ska erbjudas individuell väg till egen försörjning inom fem dagar.

4.7 Stadsbyggnadsnämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för Stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövning inom områdena detaljplaneläggning, bygglov, byggsamråd samt mätning och kartframställning. Nämnden är också kommunens myndighet i trafikfrågor och huvudman för kommunens gator, parker samt vatten och avlopp. Stadsbyggnadsnämnden har även det samlade ansvaret för arkitekturen i kommunen.

Driftbudget Ekonomisk ram 2020: 147 000 tkr	Förändring från 2019: -3 200 tkr
--	---

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2020-2021. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Den upplevda tryggheten har minskat kraftigt i Sverige för vissa grupper. Enligt Brottsförebyggande rådet upplever 31 procent av kvinnorna att de känner sig ganska eller mycket otrygga när de går ut i sitt bostadsområde på kvällarna. Denna utveckling är helt oacceptabel och bör vara en högt prioriterad fråga. Moderaterna vill därför att Stadsbyggnadsnämnden tar fram ett **trygghetsprogram för bebyggelse och offentliga miljöer** för antagande i nämnden 2019. Trygghetskameror är en viktig del av detta arbete. Vi vill därför se fler trygghetskameror i Haninge, särskilt i brottsutsatta områden i kommunen. Vi vill även se över möjligheterna att **ställa krav** på externa aktörer att inkludera trygghetskameror i byggplaneringen. Vi vill även se bättre **gatubelysning** i Haninge.

I en starkt växande kommun med ambitioner att skapa en stadskärna som ska bidra till utvecklingen för en större omnejd bör investeringar i **offentlig utsmyckning** bidra till denna utveckling. Särskilt viktigt är det att öka tillgängligheten till offentlig utsmyckning och att möta behovet av ökad trygghet. Privat samverkan ska ses som en naturlig del i denna utveckling. Huvudansvaret för investeringar i utsmyckning av det offentliga rummet ska övergå till stadsbyggnadsnämnden. Idag utgör kostnaden för konstnärlig utsmyckning och offentlig konst 1 procent av kommunens byggnadsinvesteringar. Vi föreslår en **sänkning** från 1 procent till 0,5 procent.

Haninge har i år passerat 90 000 invånare. Vi är en av Stockholms snabbast växande kommuner med drygt 2 000 fler invånare varje år. Det är därför viktigt att bygga fler attraktiva bostäder i hela Haninge och satsa på gröna bostadsområden. Samtidigt behöver andelen färdiga detaljplaner öka och arbetet med digitalisering av plan- och bygglovsprocessen stärkas. Dagens och morgondagens klimatutmaningar behöver mötas. Vi vill därför se att taxor och avgifter sänks för invånarna som väljer miljövänliga alternativ. Vi vill även se över möjligheterna för hur kommunen kan stärka sitt arbete för att bidra till ökad återvinning, ökat återbruk och minskad nedskräpning.

Haninge har idag en mycket utvecklad lokal kollektivtrafik. Med öppnandet av Vega station har vi totalt 7 pendeltågsstationer i kommunen. För att uppmuntra flera att använda kollektivtrafik vill vi se fler infartsparkeringar i närheten av större centrum och trafikknutpunkter.

Haninge kommun ska vara en **företagsvänlig** kommun. Företagens behov av snabb och effektiv service vid expansion eller nyetablering berör flera av kommunens nämnder. För Stadsbyggnadsnämnden är det främst bygglov som måste fungera. Kompetens med en god kännedom om företagens villkor och behov bör därför tillföras bygglovsavdelningen. Moderaterna vill därför införa en **bygglovstjänst för företag** i Haninge.

Samtidigt som staden växer måste underhållet av infrastrukturen fungera. Underhållet av vägar, lekplatser och parker måste ske i takt med att antalet bostäder ökar. Underhållet måste också finnas med i planeringen av nya bostadsområden.

Förtätningarna i nya Vega och Kolartorp har bidragit till kraftigt ökade problem med dagvattenhanteringen. Kommande förtätningar i och runt stadskärnan kommer att öka belastningen ännu mer. Ett större markområde har köpts in av kommunen för att skapa en dagvattenpark vid Dammträsk. Nämnden ska ta fram en handlingsplan för dagvattenhantering för hela den regionala stadskärnan med omnejd.

Prioriterade uppdrag till Stadsbyggnadsnämnden 2020:

- Stadsbyggnadsförvaltningen får i uppdrag att löpande arbeta med att minska administrativa kostnader och lokalkostnader i syfte att effektivisera verksamheten. Förvaltningen får i uppdrag att redovisa åtgärder som vidtagits genom en åiterrapportering i delårsbokslut samt redovisning i årsredovisningen.

- **Enklare för företag.** Inför bygglovstjänst för företag i Haninge.
- **Staden.** Ta fram riktlinjer för underhåll av gator, parker och lekplatser.
- **Ansvar för framtiden.** Ta fram en handlingsplan för dagvattenhantering för hela den regionala stadskärnan med omnejd.

4.9 Äldrenämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för äldrenämnden. Äldrenämnden ansvarar för kommunalt finansierad vård och omsorg till personer över 65 år och äldre vad gäller hemtjänst, dagverksamhet, korttidsboende/växelvård och särskilt boende. Äldrenämnden ansvarar för samordningen av tillgänglighetsanpassningsarbetet i kommunen. Äldrenämnden ska tillsammans med andra nämnder och styrelser verka för att de äldre har tillgång till ändamålsenliga bostäder.

Driftbudget äldrenämnden

Ekonomisk ram 2020: 840 000 tkr

Förändring från 2019: 27 900 tkr

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2020-2021. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Moderaternas utgångspunkt är att varje människa är unik, med egna önskemål och intressen. Vi värnar om människors frihet och vill ge de bästa förutsättningarna för att alla ska kunna leva som de själv vill leva. Rätten till självbestämmande är lika viktig oavsett ålder. Vi vill därför att individens behov och förmåga att utvecklas ska vara central i kommunens arbete. Antalet äldre i Haninge ökar stadigt. Därför är det viktigt att äldreomsorgen i Haninge ska präglas av **valfrihet**, hög kvalitet och ett värdigt bemötande.

Att åldras kan innebära ett ökat behov av hjälp i vardagen. Det är därför av stor betydelse att kommunen har en plan och tydliga förslag för att bemöta just detta. Kommunens förebyggande insatser för att motverka isolering och skapa ett aktivt liv för äldre har till syfte att minska framtida behov av särskilt boende. En äldreboendegaranti som särskilt tas hänsyn till i biståndsbedömningen är viktigt. Utöver det är behovet av vanliga bostäder som är anpassade för äldre stort. Fler **alternativa boendeformer** för äldre bör därför utvecklas i kommunen.

Självbestämmande över boendesituationen ökar trivselen, den upplevda tryggheten och välbefinnandet för den äldre och anhöriga. Därför vill vi **införa LOV** på särskilt boende samt **äldreboendegaranti +85**.

Ofrivillig ensamhet ska brytas. Därför vill vi se över möjligheterna att utveckla **Träffpunkterna** i kommunen och erbjuda äldre friskvårdande aktiviteter som stimulerar hälsa och livskvalitet, genom samarbete med olika ideella organisationer. Alternativa driftsformer och samordningsvinster i samarbete med exempelvis skola och Idrotts- och fritidsnämnden för bättre lokalanvändning ska utredas. Bra mat gör skillnad, det vet vi. Därför vill vi verka för att **kvalitetssäkra maten** för äldre. Maten är viktig både för hälsan och för livsglädjen. Näringsrik mat är speciellt viktig för äldre då många äldre äter mindre. Det spelar ingen roll hur näringsriktig maten är om den inte hamnar i magen.

Prioriterade uppdrag till Äldrenämnden 2020:

- Äldreförvaltningen får i uppdrag att löpande arbeta med att minska administrativa kostnader och lokalkostnader i syfte att effektivisera verksamheten. Förvaltningen får i uppdrag att redovisa åtgärder som vidtagits genom en åiterrapportering i delårsbokslut samt redovisning i årsredovisningen.
- **Valfrihet för de äldre.** Införande av LOV på särskilt boende.
- **Förenkla.** Utveckla förenklade biståndsbedömningar för vissa verksamheter.
- **Trygghetsboenden.** Utredda behovet av etablering av fler privata trygghetsboenden i Haninge.

4.10 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB

Haninge kommun har två helägda bolag. Haninge Bostäder AB är kommunens bostadsbolag, som äger och förvaltar det kommunägda bostadsbeståndet. Tornberget AB äger och förvaltar kommunens verksamhetslokaler för skolor, fritidsverksamhet, äldreomsorg med mera. Kommunfullmäktiges grundläggande uppdrag till bolagen ges i form av bolagsordningar och ägardirektiv. Bolagen ska i sin verksamhet bidra till den samlade måluppfyllelsen genom att arbeta för att nå kommunfullmäktiges mål samt följa program, planer och principbeslut.

Driftbudget

Kommunfullmäktige avdelar inga särskilda driftmedel till bolagen. Kostnader täcks av bolagens intäkter.

5. Investeringsbudget för 2020 och plan för 2021-2023

Kommunen har för samordning och planering av lokaler för verksamheterna inrättat en lokalförsörjningsenhet under kommunstyrelsen och en lokalplaneringsgrupp där samordning sker mellan beställande förvaltningar och Tornberget AB. För att möta förändrade behov har en lokalbank inrättats dit lokaler kan avställas då behoven minskar. Lokalförsörjningsenheten har uppdraget att ordna nya hyresgäster till avställda lokaler till lokalbanken. Planerna för utökad behov av lokaler baseras på kommunens befolkningsprognos. Skulle den förändras så kan också lokalbehovet komma att förändras. Kommunens helägda bolag Tornberget äger och förvaltar de flesta av kommunens verksamhetslokaler. Detta innebär att investeringar som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen beslutar ska göras i egen regi, kommer att genomföras av Tornberget som då också finansierar investeringen.

Investeringsprocessen i Haninge kommun har beslutats i fullmäktige. Den bygger på en ansvarsfördelning mellan beställande verksamhet, utförare (Tornberget) och lokalförsörjningsenheten. Från och med 2020 ska denna ansvarsfördelning förtydligas så att Tornberget får en mer avgörande roll i investeringsprocessens skeden. Huvudansvaret ligger fortsatt hos kommunstyrelseförvaltningen men Tornberget ges en mer aktiv roll. Detta innebär att **kommunstyrelseförvaltningen och Tornberget måste ha en gemensam syn från programskedet till byggskedet**. Om enighet inte kan nås i något av dessa skeden ska kommunstyrelsen avgöra frågan i särskilt ärende. Den av fullmäktige beslutade investeringsprocessen ska därför revideras i enlighet med denna beskrivna ordning. Inom ramen för det gemensamma uppdraget ska kommunstyrelseförvaltningen och Tornberget särskilt arbeta med långsiktig flexibel användning av lokalerna och fortsätta arbetet med att utveckla en kommunal byggstandard i syfte att snabba upp investeringsprocessen, minska investeringskostnaderna och kostnaderna för framtida lokalanpassningar.

Kommunen står inför omfattande investeringsbehov under den kommande tioårsperioden. Kommunens ökade investeringsbehov består huvudsakligen av investeringar i nya skolor och förskolor men också av reinvesteringar i skolor, vilka genomförs av det helägda dotterbolaget Tornberget AB. Självfinansieringen av dessa investeringar är låg och merparten finansieras via ökade lån. **Med ett resultat på 3,0 procent och likvida medel från avskrivningar på cirka 220 miljoner kronor kan kommunen och Tornberget självfinansiera investeringarna om motsvarande 370 miljoner kronor per år. Detta är dock otillräckligt för att uppnå en tillräcklig självfinansieringsgrad. Under kommande år måste kommunens resultat höjas ytterligare och investeringskostnaderna måste minska.** För att uppnå en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling måste Tornbergets självfinansiering av investeringar öka. Den bästa ekonomiska lösningen för detta är att **Haninge kommun varje år ger ett kapitaltillskott för att bolaget ska kunna finansiera en bestämd andel av investeringarna.** Detta kräver i sin tur att kommunen varje år budgeterar för ett högre överskott. Det långsiktiga målet är att självfinansieringen i kommunkoncernen ska uppgå till 100 % så att den ökande upplåningen kan stoppas. Målet uppnås genom fem olika åtgärder:

1. Kommunens resultatmål höjs.
2. Kommunens nyinvesteringar minskar genom nedprioritering av objekt som inte är nödvändiga.
3. Samlokalisering i befintliga lokaler sker i betydligt högre grad.
4. Fler externa aktörer investerar i och driver lokaler för kommunal verksamhet.
5. Kommunen bygger billigare lokaler.
6. Nya lokaler byggs för en långsiktig flexibel användning.

Kostnaden för VA-investeringarna kommer att finansieras via VA-taxan och kommer inte att påverka det ekonomiska utrymmet för den skattefinansierade verksamheten.

Investeringsbudgetar för nämnderna utformas så att vissa medel avdelas för speciellt angivna objekt medan resterande del ges som en investeringsram. För de speciellt angivna objekten kan inte nämnden omfördela utan kommunfullmäktiges medgivande. Inom den övriga investeringsramen ges nämnden möjlighet att disponera bland övriga i äskandet angivna objekt. Den slutliga investeringsbudgeten för respektive nämnd ska fastställas senast 2019-10-31 i samband med beslutet om Strategi och budget för 2020. Kommunfullmäktige beslutar om investeringsbudgeten för 2020. I investeringsbudgeten för 2020 uppgår kommunens investeringar till 212,2 mnkr. Därutöver finns lokalinvesteringar på totalt 551,5 mnkr som genomförs av Tornberget. Till detta kommer kommunens VA-investeringar som uppgår till 170,0 mnkr, vilket innebär att den totala investeringsvolymen är 933,7 mnkr.

Moderaterna ser positivt på att den politiska kommunledningen i viss mån har förstått att kommunens investeringskostnader ligger på en ohållbar nivå och att en stor del av investeringar i skolor och förskolor läggs i uppdrag att uppföras av extern part. Moderaterna kommer därför inte att ha ett annat förslag i denna del av sitt förslag till investeringsbudget. **De största förändringarna i Moderaternas förslag till investeringsbudget är att investeringar för utbyggnaden av kulturhuset tas bort och läggs på framtiden när kommunen har finansiellt utrymme för detta. Investering i ett nytt aktivitetshus i Jordbro tas också bort i linje med Moderaternas tidigare ställningstagande. Ny Runstensskola har tagits bort och likaså ökad 7-9-kapacitet i Jordbro. Vidare utredning får visa var dessa skolor ska placeras i framtiden. Slutligen läggs investeringar i offentlig utsmyckning under stadsbyggnadsnämnden och andelstalet förändras från 1 % till 0,5 %.** En del mindre förändringar finns särskilt utpekade i detaljbudgetarna för de olika nämnderna.

I föreliggande förslag finns investeringar där det pågår diskussioner med extern part om att bygga och driva verksamhet. Eftersom det ännu inte finns några avtal klara, finns dessa objekt markerade i investeringsbudgeten och ingår i de summerade beloppen. Detta beror på att om kommunen inte kan

få någon annan att bygga och driva verksamheten så kommer kommunen, via Tornberget, att bygga lokalerna och kommunen att driva dem. De aktuella objekten är markerade med "Extern". I de fall det redan finns avtal med extern aktör finns inte objektet med i investeringsbudgeten.

Investeringar totalt (Tkr)	2020	2021	2022	2023
Kommunstyrelsen	81 750	66 000	66 000	66 000
Grund- och förskolenämnden	373 000	447 000	370 000	650 300
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	5 000	5 000	5 000	5 000
Idrotts- och fritidsnämnden	113 300	167 800	3 800	3 800
Kultur- och demokratinämnden	6 800	2 700	700	700
Socialnämnden	9 000	7 000	50 500	4 500
Äldrenämnden	10 000	7 500	5 000	5 000
Stadsbyggnadsnämnden	42 100	42 700	36 600	40 600
Stadsbyggnadsnämnden VA	170 000	165 000	190 000	215 000
Tornberget	126 500	127 500	128 500	129 500
Totalt	937 450	1 038 200	856 100	1 120 400

5.1 Kommunstyrelsen

tkr	2020	2021	2022	2023
Investeringsreserv	60 000	50 000	50 000	50 000
IT-investeringar	15 000	13 000	13 000	13 000
Trygghetskameror	3 750			
Vattenplan	2 500	2 500	2 500	2 500
Övriga objekt	500	500	500	500
Totalt	81 750	66 000	66 000	66 000

Kommunstyrelsen ansvarar för lokalförsörjningen och administrerar lokalbanken med avställda lokaler från verksamheten. För att snabbt och effektivt anpassa lokaler för en ny hyresgäst samt för att ha en beredskap för oförutsedda investeringar under året avsätts medel till en investeringsreserv, 60 000 tkr, som kommunstyrelsen disponerar. Investeringsmedlen för vattenplanen gäller insatser för dagvatten till Drevviken.

Kommunstyrelsen ska aktivt arbeta för att få fler utförare att bygga och driva skolor i Haninge.

För övriga objekt som kommunstyrelseförvaltningen äskat erhåller kommunstyrelsen 500 tkr för 2020. Kommunstyrelsen ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

5.2 Grund- och förskolenämnden

Totalt (tkr)	2020	2021	2022	2023
*Skolor	315 000	340 000	265 000	330 000
*Förskolor	25 000	83 000	64 300	302 600
**Inventarier i samband med ny eller ombyggnation	8 000	2 000	32 700	2 700
***Evakueringar i samband med ny- eller ombyggnation	17 000	14 000	0	7 000
*Sovaltaner	2 000	2 000	2 000	2 000
Inventarier och utrustning, skolor och förskolor	6 000	6 000	6 000	6 000
Totalt	373 000	447 000	370 000	650 300
Varav kommunstyrelsen arbetar med att få extern aktör som bygger och driver verksamheten	0	58 000	65 000	498 300

*) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget

**) Kommer att tilldelas grund- och förskolenämnden i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd

***) Kommer att hanteras av kommunstyrelsen i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd.

Nedan följer objekt som planeras genomföras under planperioden. När i tiden är markerat med "x". Beloppen ingår i ovanstående sammanställning. Kommunstyrelsen har i uppdrag att arbeta med nedanstående projekt och i de fall det är markerat med "extern" ska kommunstyrelsen arbeta med att få en extern aktör att bygga lokalerna och en extern aktör som driver verksamheten. **Om kommunen lyckas få alla dessa objekt att byggas av externa aktörer kommer kommunens investeringskostnader att minska med ca 620 mnkr under kommande fyraårsperiod.** Innan byggnation av lokaler får starta något objekt så ska kommunstyrelsen besluta om igångsättning samt vid det tillfället avsätta budget till objektet. Maximalt får kommunstyrelsen besluta om belopp som inom den ram som finns i ovanstående sammanställning.

För inventarier och utrustning som grund- och förskolenämnden äskat erhåller nämnden 6 000 tkr för 2020. Grund- och förskolenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

Grundskolor	2020	2021	2022	2023
* Utökning Ribbyskolan	x			
* Ribbyskolan, renovering Ribby 2	x	x		
***Evakuering	x	x		
* Ribbyskolan, renovering/nybyggnation idrottshall	x	x		
* Ribbyskolan, renovering Ribby 1				x
* Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus	x	x	x	
**Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus, inventarier			x	
**Ny F-6 skola Vega (Dp2) inkl förskola, inventarier	x			
Ny F-skola Tungelsta/ Hammar Småbruk (Extern)			x	x
* Kvarnbäcksskolans kök	x			
***Evakuering, Kvarnbäcksskolans kök	x			
* Dalarö skola		x		
Utökad grundskolekapacitet Hermanstorp/Kolatorp F-6 (Extern)				x
* Utökad grundskolekapacitet Jordbro F-9 (anm 2)	x	x	x	x
**Inventarier dito			x	x

**) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget*

****) Kommer att tilldelas grund- och förskolenämnden i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd*

**) Kommer att hanteras av kommunstyrelsen i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd*

Förskolor	2020	2021	2022	2023
* Ny förskola som ersätter Nytorps fsk.			x	
**Inventarier, fsk. Nytorp			x	
* Ny och utökning av förskolan Hemsö				x
**Inventarier förskolan Hemsö				x
*** Evakuering förskolan				x
* Ny förskola, Norrby (Extern)		x		
**Inventarier, ny fsk. Norrby		x		
* Upprustning Mårtensbergs förskola	x			
*** Evakuering Mårtensbergs förskola	x			
*Upprustning förskolan Duvan		x		
***Evakuering förskolan		x		
Ny förskola Folkparken (Extern)				x
Ny förskola Kolatorp (Extern)				x
Ny förskola Tungelsta/Stav (Extern)				x
Ny förskolan Ribbyängar (Extern)				x

**) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget*

****) Kommer att tilldelas grund- och förskolenämnden i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd*

**) Kommer att hanteras av kommunstyrelsen i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd *)*

5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Inventarier och lokalanpassningar.	5 000	5 000	5 000	5 000

Totalt	5 000	5 000	5 000	5 000
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------

För övriga objekt som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden äskat erhålls 5 000 tkr för 2020. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

5.4 Idrotts- och fritidsnämnden

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Nyinvesteringar	13 000	1 000	1 000	1 000
Reinvesteringar	17 300	9 000	2 800	2 800
Totalt	30 300	10 000	3 800	3 800

Lokalinvesteringar

(tkr)	2020	2021	2022	2023
*Utbyggnad av lokaler Lilleken	x			
*Ny simhall i Västerhaninge	x	x		
Totalt lokalinvesteringar	83 000	157 800		

*) Kommer att finansieras och genomförs av Tornberget

Medel för allaktivitetshus i Vega, detaljplan 2, finns inräknat i investeringsbudgeten 2020-2023 som ligger under grund- och förskolenämnden. För övriga ospecificerade objekt som Kultur- och fritidsnämnden äskat erhålls 30 300 tkr för 2020. Idrotts- och fritidsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

5.5 Kultur- och demokratinämnden

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Investeringsbudget	6 800	2 700	700	700
Totalt	6 800	2 700	700	700

För övriga ospecificerade objekt som Kultur- och demokratinämnden äskat erhålls 6 800 tkr för 2020. Kultur- och demokratinämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

5.6 Socialnämnden

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Inventarier och övriga investeringar	4 000	4 500	4 500	4 500
Nytt verksamhetssystem (SNs andel)	5 000	2 500		

Totalt	9 000	7 000	4 500	4 500
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------

För inventarier och övriga investeringar erhåller socialnämnden en investeringsram på 4 000 tkr 2020. Socialnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

Lokalinvesteringar

(tkr)	2020	2021	2022	2023
* Lokalinvesteringar i gruppbestäder			x	
**Inventarier nya gruppbestäder			x	
Totalt			46 000	

*) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget

**) Kommer att tilldelas socialnämnden i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd

Bedömningen är att ökning av antalet lägenheter i särskilt boende bör ske med cirka 6 lägenheter per år och att behovet av lägenhet i servicebostad är större än behovet av lägenhet i gruppbestad. Behovet tillgodoses främst genom inhyrning av lägenheter vid nybyggnation.

5.7 Stadsbyggnadsnämnden

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Investeringsbudget	40 000	40 000	35 000	40 000
Totalt	42 125	42 789	36 557	40 682

Investeringsområden är vägverksamhet, parkverksamhet, trafikverksamhet och stadsbyggnad.

Stadsbyggnadsnämnden får 40 000 tkr 2020. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2019-10-31.

Utsmyckning av det offentliga rummet

(tkr)	2020	2021	2022	2023
*Offentlig utsmyckning (0,5 % av lokalinvesteringarna)	2 125	2 789	1 717	1 432
Totalt	2 125	2 789	1 557	682

*) Kommer att tilldelas stadsbyggnadsnämnden i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd för aktuellt objekt

VA-investeringar

(tkr)	2020	2021	2022	2023

Reinvesteringar inom VA-verksamheten	140 000	125 000	140 000	155 000
VA-utbyggnader av huvudvattenledningar och detaljplaner	30 000	40 000	50 000	60 000
Totalt	170 000	165 000	190 000	215 000

Totalt erhåller stadsbyggnadsnämnden 170 000 tkr 2020 för VA-investeringar. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2019-10-31. Enligt VA-lagen bokförs inte anläggningsavgifterna som en intäkt på investeringen, utan skuldförs mot VA-kollektivet och tas i anspråk i samma takt som investeringen genomförs.

Anläggningsavgifter finansierar delvis investeringarna.

5.8 Äldrenämnden

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Investeringsbudget	5 000	5 000	5 000	5 000
Nytt verksamhetssystem (ÄNs del)	5 000	2 500		
Totalt	10 000	7 500	5 000	5 000

För övriga objekt som Äldrenämnden äskat erhålls 5 000 tkr för 2020. Äldrenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

5.9 Kommunala bolag: Tornberget AB

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Energieffektiviseringsåtgärder	25 000	25 000	25 000	25 000
Reinvesteringar	85 000	86 000	87 000	88 000
Investeringar i tomtmark	16 500	16 500	16 500	16 500
Totalt	126 500	127 500	128 500	129 500

Reinvestering

Reinvesteringar (ombyggnadsinvesteringar) genomförs i fastigheter som ägs av Tornberget och hyrs av kommunen. Investeringarna är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv och initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning och lokalplaneringsgruppen som leds av kommunstyrelseförvaltningen. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd.

Tornbergets fastigheter, tomtmark

Enligt beslut svarar Stadsbyggnadsförvaltningen för markskötseln för alla fastigheter på mark ägd av Tornberget där kommunen är hyresgäst. I ansvaret innefattas såväl hårdgjorda som mjuka ytor inklusive utrustning, lekredskap med mera samt ledningar i mark och avser såväl sommar- som vinterskötsel, underhåll och investeringar. Finansieringsansvaret för investeringar i ledningar och mark ska dock ligga på fastighetsägaren och täckas inom ramen för utgående hyra. Tillkommande ytor, ex. skolgård, betalas av berörd nämnd.

6. Ekonomisk plan 2020-2023

Enligt kommunallagen 6 kap § 5 ska kommunen upprätta en ekonomisk plan för den kommande 3-årsperioden. Med den föreslagna ramen för år 2020 enligt kapitel 4 som grund föreslås den ekonomiska planen för 2021-2023 fastställas enligt nedanstående sammanställning.

Nämnd/styrelse (tkr, löpande pris- och lönenivå)	2020	2021	2022	2023
Kommunstyrelsen	210 000			
Grund- och förskolenämnd	2 000 200			
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	465 000			
Kultur- och demokratinämnden	75 000			
Idrotts- och fritidsnämnden	138 000			
Revisionen	1 600			
Näringsliv- och arbetsmarknadsnämnden	400			
Socialnämnden	961 000			
Stadsbyggnadsnämnden	147 000			
Södertörns överförmyndarnämnd	0			
Södertörns upphandlingsnämnd	0			
Valnämnden	100			
Äldrenämnden	840 000			
Kommunfullmäktiges reserv	30 000			
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	92 000			
Ej fördelade medel respektive år		117 000	237 000	295 000
Totalt	4 960 300	5 077 000	5 314 000	5 609 000
varav nya medel 2020	170 900			
Investeringar totalt	961 100	1 038 200	856 000	1 120 400
Varav VA-investeringar	170 000	165 000	190 000	215 000
Kommunen investerar	212 200	162 900	161 200	141 400
Uppdrag lokalinvesteringar till Tornberget	551 500	652 300	439 800	498 300
Uppdrag till kommunstyrelsen att extern aktör gör investeringen		58 000	65 000	498 300

Vid en målsättning i resultatet för 2021 på 3,5 procent och 4 procent fr.o.m. 2022 är utrymmet 117 mnkr för 2021 för att täcka pris- och löneökningar, volymökningar och ökade pensionskostnader. För de kommande åren är utrymmet 227 mnkr respektive 295 mnkr. Detta utrymme är för 2021-2023 inte fördelat per nämnd och redovisas under rubriken ofördelade medel respektive år.

MÅL OCH BUDGET 2020-2021

För 2021 beräknas skatteintäkter och generella statsbidrag till 5 147 mnkr, en ökning från 2020 med 148 mnkr eller 2,9 procent. Befolkningsökningen från 2019-11-01 till 2020-11-01 bedöms bli ca 1 500 personer. Resultatmålet för 2021 är 183 mnkr, vilket motsvarar 3,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

6.1 Resultatprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget	Budget
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Verksamhetens intäkter	1 234	1 260	1 280	1 300	1 320	1 340
Verksamhetens kostnader	-5 661	-5 969	-6 140	-6 272	-6 524	-6 834
Avskrivningar	-93	-80	-100	-105	-110	-115
Verksamhetens nettokostnader	-4 520	-4 789	-4 960	-5 077	-5 314	-5 609
Skatteintäkter och generella statsbidrag	3 686	3 822	3 957	4 080	4 231	4 396
Generella statsbidrag och utjämning	923	1 074	1 142	1 167	1 292	1 431
Verksamhetens resultat	88	107	139	169	208	218
Finansiella intäkter	11	18	18	18	18	18
Finansiella kostnader	-9	-4	-4	-4	-4	-4
Resultat före						
extraordinära poster	91	121	153	183	222	232
Extraordinära kostnader/intäkter						
Årets resultat	91	121	153	183	222	232

6.2 Balansprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget	Budget
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar	2 387	2 617	2 899	3 119	3 360	3 605
Förråd och lager	0	0	0	0	1	2
Likvida medel	944	787	788	788	790	791
Kortfristiga fordringar	612	670	660	620	600	560
S:a omsättningstillgångar	1 556	1 457	1 448	1 408	1 391	1 353
S:A TILLGÅNGAR	3 943	4 074	4 347	4 527	4 751	4 958
SKULDER OCH EGET KAPITAL						
EGET KAPITAL	1 723	1 844	1 997	2 180	2 402	2 634
Avsättningar	461	435	495	565	635	695
Kortfristiga skulder	1 197	978	898	844	906	946
Långfristiga skulder	563	818	958	938	808	683
S:A SKULDER	1 760	1 796	1 856	1 782	1 714	1 629
S:A SKULDER OCH EGET KAPITAL	3 943	4 074	4 347	4 527	4 751	4 958

6.3 Finansieringsanalys

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget	Budget
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Den löpande verksamheten						
Årets resultat	91	121	153	183	222	232
Avskrivningar	93	80	100	105	110	115
Förändring pensionsskuld	66	30	60	70	70	60
Övriga ej likviditetpåverkande kostnader	-4	0	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga fodringar	87	0	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	228	0	0	0	0	0
Kassaflöde löpande verksamhet	560	231	313	358	402	407
Investeringsverksamheten						
Investeringar	-450	-414	-382	-325	-350	-361
Exploateringsverksamhet		-150	-150	-93	0	0
Kassaflöde investeringsverksamhet	-450	-564	-532	-418	-350	-361
Finansieringsverksamhet						
Ökning/minskning skuld	4	255	140	-20	-130	-125
Ökning/minskning långfristig fodran	-5	0	0	0	0	0
Övriga tillförda medel VA-verksamhet	50	80	80	80	80	80
Kassaflöde finansieringsverksamhet	49	335	220	60	-50	-45
Årets kassaflöde	160	2	1	0	2	1

7. Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning

7.1 Intern kontroll

Den interna kontrollen syftar till att mål och beslut som fattats av fullmäktige kring verksamhetens ändamålsenlighet och styrning säkerställs. Rapporter och information om ekonomi och verksamhet ska vara tillförlitlig. Verksamheterna ska vara kostnadseffektiva. Tillämpliga lagar, föreskrifter och policys ska följas. Intern kontroll kan sägas vara en kontroll att kontroller görs samt att rutiner finns och följs. Intern kontroll är ett verktyg både för att kunna styra och för kontroll och tillsyn.

Fullmäktige har fastställt ett reglemente för intern kontroll (2013). I reglementet beskrivs ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelse, nämnd, bolag och förvaltningar. Respektive nämnd är ansvarig för att den interna kontrollen fungerar samt att regler och rutiner utarbetas, efterlevs och följs upp. Krav ställs på att varje nämnd ska göra en riskanalys som grund för sin interna kontrollplan. Internkontrollplanerna ska innehålla mätbara kontrollmoment. Planen är ettårig och ska fastställas av respektive nämnd. Internkontrollplanerna ska följas upp och åiterrapporteras till nämnd. Till reglementet finns riktlinjer som förtydligar och anger hur olika moment ska göras.

Reglementet för intern kontroll finns på kommunens webbsida tillsammans med övriga styrdokument.

7.2 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval

Konkurrens är ett verktyg för att få ut mesta möjliga service för kommunens resurser. Det innebär att systematiskt pröva om andra än kommunen själv kan driva en offentligt finansierad verksamhet med samma eller bättre kvalitet till samma eller lägre kostnader. Det kan också bidra till en ökad valfrihet för invånare och kunder. Undantag är uppgifter som omfattar myndighetsutövning och verksamheter som enligt gällande lagar inte kan konkurrans-utsättas. Det finns även vissa kommun interna gemensamma tjänster som alltid ska tillhandahållas av kommunen (se kapitel 7.3).

Konkurrensneutralitet ska råda mellan interna resultatenheter och externa utförare. En huvudprincip är att interna resultatenheter som konkurrerar med externa producenter (privata, kooperativa eller föreningsdrivna) ska ha samma förutsättningar och villkor som dessa. Inga fria nyttigheter ska finnas. Därför har interna tjänster prissatts och kostnader fördelats. Den verksamhet som använder tjänsten ska bära kostnaden. Kommunen använder två former av konkurrens:

- Upphandling
- Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

Upphandling

Södertörns upphandlingsnämnd har genom verksamheten Upphandling Södertörn det övergripande ansvaret för genomförandet av upphandlingar samt att detta sker i enlighet med gällande lagar och antagna styrdokument. Upphandlingsverksamheten ska genomföras professionellt och leda till goda affärer till nytta för kommunens verksamheter och invånare.

Upphandling sker genom samverkan mellan verksamheten och Upphandling Södertörn där båda parterna bidrar med sina respektive kompetenser. Vid upphandling ska kommunens verksamheter och Upphandling Södertörn tillsammans sträva efter att integrera ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner för att främja en hållbar utveckling.

I syfte att bli en starkare köpare och därigenom skapa möjligheter för ekonomiskt och kvalitativt bättre affärer ska Haninge kommuns upphandlingar inte bara samordnas internt utifrån en helhetssyn utan även, där så bedöms som möjligt av Upphandling Södertörn, samordnas med såväl egna kommunala bolag som med Nynäshamns kommun och dess kommunala bolag. Även samordning med andra kommuner eller bolag på Södertörn är positivt.

Kommunen har genom upphandling Södertörn tecknat ramavtal med leverantörer inom många områden. Syftet med att ingå ramavtal och övriga avtal är att säkerställa leverans av de varor och tjänster som behövs i verksamheten. Leverans ska ske med rätt kvalitet med hänsyn till miljö och till ett bra pris med tydliga villkor för leverans, garanti och reklamation. Om det finns ett gällande avtal för det aktuella inköpsbehovet ska beställning/avrop ske från det avtalet. En hög grad av köp från avtal (avtalsstrohet) visar på att kommunen är en trogen köpare och genom att kunna visa har vi skapat möjligheter för att göra bättre framtida affärer och en god cirkel skapas. Upphandlade avtal, ramavtal och övriga avtal, finns tillgängliga i en avtalsdatabas som återfinns via intranätet. Det finns inte ramavtal eller övriga avtal som täcker alla behov. I de fall där avtal saknas har därför förvaltningarna rätt att genomföra direktupphandlingar. Riktlinjer för hur direktupphandling genomförs och återspeglar finns på intranätet och i gällande styrdokument.

Mellan kommunerna har det arbetats fram ett basutbud av varor, tjänster och entreprenader som Södertörns upphandlingsnämnd genom Upphandling Södertörn får i uppdrag att säkerställa. Genomförande och vidmakthållande av basutbudet ingår i grundavgiften för Haninge respektive Nynäshamns kommun. Utöver basutbudet finns det fortlöpande behov av genomförande av upphandlingar, exempelvis behov till en specifik förvaltning eller verksamhet inom en förvaltning av exempelvis varor, tjänster eller entreprenader. Dessa behov ska bära sina egna kostnader för upphandling. Sådana behov kan exempelvis avse upphandling av byggentreprenader för ny-, om- eller tillbyggnad, köp av verksamhetsdrift, specifika konsultinsatser, lokalvård, köp av IT-stöd och IT-system, enstaka köp av inventarier eller köp av investeringsliknande karaktär eller andra verksamhetsspecifika behov. Kostnader för genomförande av dessa upphandlingar är inte inkluderade i den årliga avgiften och kommer således att debiteras verksamheten i separat ordning.

Kundvals-system (LOV) eller pengsystem

En konkurrensform är kundval eller valfrihetssystem. Konkurrensen sker mellan olika utförare oavsett om de är kommunala eller privata. Det handlar om tjänster och verksamheter som är individrelaterade, t.ex. förskola, grundskola, äldreomsorg samt handikappomsorg. Det är den enskilde individen eller kunden som väljer utförare av tjänsten. Kundvals-system kan ske med eller utan checkar. Lag om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla för de kommuner och landsting som vill konkurrera om kommunala och landstingskommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av

stöd, vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten. Vid upphandling enligt LOV är priset fastställt på förhand och utförare konkurrerar med kvalitet. Haninge tillämpar LOV i till exempel hemtjänst för äldre och inom socialtjänsten. Ett system med elevpeng fastställd årligen av fullmäktige tillämpas för förskolor och grundskolor.

Elevpeng 2020

Kommunfullmäktige fastställer årligen elevpengen till förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och grundskola i samband med beslut om Mål och budget. Syftet med elevpengen är att ge förutsättningar för ökad konkurrens och möjlighet till valfrihet för eleverna. Elevpengen omfattar för- och grundskoleverksamhet, oavsett huvudman, som har inskrivna elever från Haninge kommun. Internationella skolor omfattas också av elevpengen.

Prognosen för hur många barn/elever som beräknats inom respektive verksamhet är ett årsgenomsnitt baserat på kommunens befolkningsprognos, vilken ligger till grund för den budgettram som tilldelas grund- och förskolenämnden. Om antalet barn och elever blir fler än prognostiserat utgår ytterligare volymkompensation till grund- och förskolenämnden. Om barn och elevantalet omvänt blir lägre än prognosen ska grund- och förskolenämnden återlämna motsvarande anslag till kommunfullmäktige.

För 2020 fastställs nedanstående elevpeng och en jämförelse med elevpengen för 2019 enligt tabell nedan. I elevpengen ingår inte de specialdestinerade statsbidrag som finns att söka i syfte att öka lärartätheten och minska klasserna i lågstadiet. Det riktade strukturbidraget för nyanlända är utöver den ordinarie elevpengen och betalas ut enligt gällande regler.

Tabell Elevpeng 2020

Verksamhet	Elevpeng		Förändring i % jmf 2019	Föräldraavgift (kr)	Prognos Volym
	2020 (kr)	Elevpeng Grundbidrag			
Pedagogisk omsorg					
1-3 år	109 162	1,6%	1,6%	10 840	159
4-5 år	92 823	1,6%	1,6%	8 130	98
6-9 år	37 519	1,6%	1,6%	6 150	
Förskola					
Allmän förskola	30 372	0,8%	1,6%	2 033	25
1-3 år	128 389	0,8%	1,6%	10 840	3 088
4-5 år	121 487	0,8%	1,6%	8 130	2 427
Fritidshem					
6-9 år	45 056	3,0%	1,6%	6 150	4 486
Grundskola					
År F-6	71 458	3,7%	1,6%	0	8 597
År 7-9	92 053	1,4%	1,6%	0	3 418
Strukturbidrag					
Nyanlända	75 000				396
Nattomsorg	56 766	1,6%	1,6%	Se förskola	

Beloppen redovisas i kronor och avser ersättning för helår.

Elevpengen består av två delar: *lokalersättning* och *grundbidrag*. Lokalersättningen baseras på kommunens genomsnittliga självkostnad för lokaler inom respektive verksamhetsform. Grundbidraget är den del av elevpengen som finansierar verksamheten exklusive lokaler. Eftersom grundbidraget är den del av ersättningen som går till verksamhet, redovisas förändringen jämfört med föregående år särskilt i tabellen ovan.

Grund- och förskolenämnden utbetalar elevpengen med 1/12-del varje månad. Om familjedaghem eller förskola själv tar in föräldraavgift, reduceras beloppen enligt avgiftskolumnen i tabellen ovan.

Momskompensation på 6 procent baserad på elevpengen, alternativt 18 procent på lokalkostnaden och 5 procent på övriga kostnader, tillkommer till huvudman annan än kommunen. Denna momskompensation återsöker kommunen vilket gör att det blir konkurrensneutralt. För enheter i egen verksamhet görs ett administrationsavdrag från elevpengen för att finansiera den centrala administrationen. För andra anordnare ligger således ersättning för administration i den elevpeng som utbetalas.

Till huvudman annan än kommunen som startar ny verksamhet i nybyggda lokaler i kommunen, tillkommer högst 6 000 kr per elev och år för barn i förskola och grundskola. Tillägget betalas ut i fem år. Om kommunens genomsnittliga kostnad för egna lokaler inom respektive verksamhet ökar mer än konsumentprisindex reduceras tillägget med motsvarande.

För barn i behov av särskilt stöd gäller att det till ansökan om ersättning ska biläggas underlag som styrker barnets/elevens behov. Om stöd beviljas upprättas ett beslut individuellt för varje barn/elev mellan anordnaren och kommunen. Ersättningen ligger utanför elevpengen.

Skolskjuts genom SL:s linjetrafik (eller motsvarande) omfattas inte av elevpengen, ej heller skolskjuts anordnad genom entreprenad (skolbuss, taxi, båt).

Grundsärskolans tilläggsanslag ligger utanför elevpengen.

7.3 Interna resultatenheter

Enligt kommunallagen har nämnderna det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Därför ska varje nämnd se till att det finns tydliga ansvars- och befogenhetsfördelningar i verksamheten. Respektive nämnd beslutar om resultatenheter ska inrättas samt hur resultat för enskilda resultatenheter ska hanteras mellan åren. En resultatenhet är organisatoriskt samt budget- och verksamhetsmässigt avgränsad från andra enheter. Chef för resultatenhet ansvarar för enhetens samlade resultat för verksamhet, kvalitet och ekonomi. Resultatenheter är inte fria att köpa vissa kommungemensamma tjänster var de vill, utan måste beakta koncernnyttan i interna kommungemensamma tjänster (se nedan). Resultatenheter har däremot möjlighet att påverka omfattning och kvalitet på de tjänster de köper inom ramen för interna överenskommelser för service och stöd.

De gemensamma tjänster som ska handlas internt inom kommunen är:

- IT-utveckling, drift och förvaltning
- Ekonomiadministration inklusive påminnelser av obetalda fakturor, krav och inkassohantering

- Upphandling
- Personaladministration inklusive lönehantering
- Information och kommunikation
- Telefonväxel, reception och post
- Vaktmästeri och fordonshantering
- Tryckeri (om inte ramavtal finns)
- Verksamhetslokaler

Interna överenskommelser mellan kommunstyrelseförvaltningen och övriga förvaltningar tecknas och följs upp. Avtalen definierar bland annat de interna tjänsternas omfattning och kvalitet samt internpriset.

7.4 Lokalfrågor

Roller och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för lokalförsörjningsfrågor. Varje nämnd och förvaltning samt Tornberget har ett ansvar för att ständigt hålla frågan om ett effektivt lokalutnyttjande aktuell. I detta ansvar ingår att vid behovs- och verksamhetsförändringar noga särskilt tillvarata varje möjlighet till att minska lokalkostnaderna och ytterligare effektivisera samt om möjligt samutnyttja lokalutnyttjandet.

Idag ägs och förvaltas större delen av kommunens verksamhetslokaler av kommunens fastighetsbolag, Tornberget. Tornbergets huvuduppgift är att tillgodose kommunens behov av verksamhetslokaler och svara för byggprocessen efter beställning från kommunen.

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar på kommunstyrelsens uppdrag för samordningen av kommunens lokalbehov. Kommunala lokaler som inte används tillförs kommunens gemensamma lokalbank. Lokalbanken finansieras genom ett påslag på maximalt två procent som läggs på hyran för samtliga lokaler.

Lokalresursplanering och nyanskaffning av lokaler

I planeringen av nya lokaler krävs en effektiv lokalplaneringsprocess. Det är särskilt viktigt att de ekonomiska konsekvenserna av utbyggnaderna tidigt kan belysas och att processen stödjer frågor om delaktighet, styrning och kvalitet i beslutsunderlagen. Utgångspunkt för en effektiv lokalplaneringsprocess är lokalresursplanen, vilken tas fram varje år i samband med budgeten och som innehåller varje enskild förvaltnings behov av lokaler för såväl pågående som kommande planerad verksamhet. Tornberget ska vara behjälplig att ta fram kostnadskalkyler för investeringarna. Respektive nämnd tar upp lokalbehovet i sin kommande investerings- och driftbudget. I underlaget till nämnden ska också ingå en redovisning av verksamhetens förändrade kostnader i övrigt. Det är viktigt att ha en mycket god framförhållning för att denna process ska fungera. För att tydliggöra beslutsordning, roller och ansvar kring anskaffningen av nya lokaler har kommunfullmäktige beslutat om en modell för investeringsprocessen i kommunen. Rutin för att följa investeringsprocessen ska tas fram.

Investeringsprocessen

I modellen för investeringsprocessen har arbetet med investeringsprojekt delats in i fem skeden (lokalresursplanskede, programskede, förprojekteringsskede, projekteringsskede och byggskede).

Lokalresursplanskedet består av det arbete som lokalförsörjningsenheten och förvaltningarna löpande gör för att kartlägga framtida lokalbehov. Övriga fyra skeden initieras av politiska beslut vilka normalt ska fattas i samband med den årliga budgetprocessen. Lokalförsörjningsenheten har ett övergripande ansvar för programskedet och Tornberget har ett övergripande ansvar för processen från och med förprojekteringsskedet fram till och med färdigställandet. Om ett lokalbehov ska lösas genom inhyrning eller genom att privata intressenter ska bygga och driva verksamheten ska detta normalt beslutas innan programskedet startas.

Avställning av lokaler

Nämnderna har rätt att ställa av lokal eller del av lokal, där hyresgästen slipper fortsatt kostnadsansvar, vid varje kvartalsskifte med minst tre månaders framförhållning. Vid avställning av del av lokal ska denna utgöra en avskild eller enkelt avskiljbar del av lokalen som är möjlig att upplåta till annan hyresgäst. Bedömningen avgörs från fall till fall av kommunstyrelseförvaltningen i samråd med respektive förvaltning.

Inhyrning av lokal

Förslag till inhyrning av ny lokal anmäls alltid till kommunstyrelseförvaltningen, enheten för lokalförsörjning på ekonomiavdelningen, som ansvarar för förhandlingen med hyresvärden. I kommunstyrelsens delegationsordning finns det reglerat vem som får besluta om inhyrning av lokaler.

Anpassning i lokaler som ägs av Tornberget

Vid större anpassningar ska samma hantering gälla som för beställning av ny lokal (se ovan). Huvudprincipen är även här att beställande förvaltning och nämnd har den framförhållningen att beslut om nya lokaler tas i samband med den årliga budgetprocessen. Vid mindre anpassningar som kan behöva göras löpande gäller att om bedömd kostnad överstiger 3 basbelopp ska detta redovisas som en investering som höjer hyran. Kapitalkostnaden och eventuella förändrade driftkostnader belastar sedan beställande nämnd från tidpunkten för färdigställande. För anpassningar under 3 basbelopp ska normalt kostnaden redovisas hos beställaren på driftbudgeten. Beställning till Tornberget under 3 basbelopp görs av berörd förvaltning medan beställningarna som överskrider 3 basbelopp ska godkännas av lokalförsörjningschef på kommunstyrelseförvaltningen.

Reinvesteringar i byggnader

Investeringar i fastigheter som ägs av Tornberget och som är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv eller där rationaliseringar i byggteknik kan uppnås initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd. Större reinvesteringar som Tornberget initierar ska tas upp i den årliga budgetprocessen.

7.5 Delegationsordning och attestreglemente

För en fungerande intern kontroll och styrning är det viktigt att det finns fungerande och kompletta delegationsordningar för varje nämnd. Ansvar för kommunens verksamheter ligger på nämnd/styrelse. Genom att delegera ansvaret ut i tjänstemannaorganisationen, utförs arbetsuppgifterna på rätt nivå och på rätt sätt av dem som arbetar i verksamheten. Varje nämnd måste se över och uppdatera sin delegationsordning årligen.

I kommunens attestreglemente och dess tillämpningar anges vilka som får beslutsattestera, vad attest innebär och vilka beloppsgränser som finns för beslutsattestanter. Den som själv har konsumerat, använt, tagit en vara eller tjänst i bruk får inte beslutsattestera fakturan. Beslutsattestant ska ha kompetens för uppgiften samt ha ansvar för den budget som ska debiteras.

Varje år upprättar respektive nämnd en aktuell attestförteckning, där det framgår vilka som har beslutsattest enligt attestreglementet samt vem som ersätter ordinarie attestant vid dennes frånvaro. Attestförteckningen ska vara anpassad till nämndens organisation och modell för ekonomisk styrning.

Attestreglemente och dess tillämpning finns på kommunens webbsida bland styrdokument.